ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 668 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1898 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 28—9 27 ՇԱԲԱՆ 1316 28 ՔԱՆ. ԻՎ 1314 Դ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 668

«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته. صاحب امتیاز و مدیر مسئول
بوزانت كچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرو
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Litteraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

ՌՈՒՍ ՕՐԹՈՏՈՔՍՈՒԹԻՒՆՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս պիտի կառավարուի Հնդկաստան։ —Ասիկա օրուան խնդիր մը չէ, եթէ մտածենք թէ Անգլիացիք այնքան ժամանակէ ի վեր շա՛տ աղէկ կ'կառավարեն այն ընդարձակ երկիրը։ —Բայց ասիկա օրուան խնդիր մ'է, եթէ խորհինք թէ Ռուսիա աչք տնկած է Հնդկաստանի վրայ, իբրեւ միջոց մը ծովեզերք տալու իր ասիական ստացուածքներուն, և իբրեւ միջոց մը Անգլիոյ տնտեսական և քաղաքական ոյժը մեծապէս տկարացնելու։ Կ'ըսէ. Ասիոյ ռուս սպայք անգլիերէն և հնդկերէն կ'սորվին յատկապէս. անգլո-հնդիկ բանակի սպայք ալ ռուսերէն կ'սորվին նոյն փութաջանութեամբ։ —Ասիկա օրուան խնդիր մ'է նաեւ երբ մտածենք թէ Հնդկաստանի սահմաններուն վրայ կատարեալ հանդարտութիւն չէ հաստատուած դեռ, Հնդկաստան համաձայնականներու բոյն ըլլալէ չէ դադրած, և ուսեալ հնդիկ դասը ժողովներով ու համաժողովներով կարգ մը պահանջումներ ընելէ ետ չի կենար։ Վերջապէս, մեր հին ծանօթին, Մր. [Լորդ] Քըրզընի փոխարքայութեան պաշտօնով Հնդկաստան երթալն եւս օրուան խնդիր կ'դարձնէ Հնդկաստանի կառավարութեան եղանակը։

Հնդիկ Ազգային ժողովը այս տարի Մատրաս գումարեցաւ։ Ըստ սովորութեան, երկար վիճաբանութիւններ եղան Հնդկաստանի կառավարութեան կերպին վրայ։ Ցայտնի է թէ այս ժողով կ'կազմուի հնդիկ ուսեալ, կրթեալ դասուն էն կարեւոր ներկայացուցիչներէն։ Ասոնք ինչ որ են, Անգլիոյ, անգլ. քաղաքակրթութեան կ'պարտին։ Կրօնով թէեւ ըստ մեծի մասին հնդիկ, բայց գաղափարներով եւրոպացի են առհասարակ։ Հնդիկ ազգասիրութիւն մ'ունին, զոր արեւմտեան կրթութիւնն ա՛լ աւելի սրած, նրբացուցած, չէզոքած է։ Թէեւ Անգլիացիներէն սորված ամէն բան, բայց հիմա կ'փափաքին Անգլիացիներէն աւելի կամ նուազ անկախօրէն վարել իրենց գործեր։ «Անո՞ր համար կրթեցիք զմեզ որ մինչեւ վերջն անչափահաս տղաքներու տեղ դնէք զմեզ։ Ի՞նչ բանի օգտակար պիտի ըլլայ մեր ընդունած ուսում և զարգացում, եթէ մեր երկրին մէջ ծառայելու միջոցը չտայ մեզ։ Շնորհակալ ենք որչափ հոգացիք, խնամեցիք զմեզ։ Թո՛ղ տուէք որ քիչ մ'ալ մեք Հնդիկներս ուղղենք Հնդկաստանը։ Ձեզմէ բաժնուիլ չէ նպատակնիս։ Բա՛ւ լիցի։ Բայց ինչո՞ւ մեք ալ չթեթեւցնենք ձեր բեռ, և մեր Հնդիկ երկրի կառավարութեան մէջ մեր մասնակցութիւնը չունենանք», կ'ըսեն։

Իբրեւ գործնական առաջարկ Հնդիկ Ազգային ժողովը խնդրեց որ Հնդիկներ ալ Անգլիացիներու պէս սպայ, հրամանատար, զօրավար կարենան ըլլալ անգլո-հնդիկ բանակին մէջ։

Անգլիացիք ամէն տարուան պէս այս տարի եւս լսեցին այս քարոզ, բայց սովորական քարոզներու չափ ալ ականջ չխաբեցին։ Ազատական փոխարքաներն ի Կալկաթա կ'յաջորդեն պահպանողական փոխարքաներու, բայց Անգլիոյ քաղաքականութիւնը չի փոխուիր հնդիկ ազգին հանդէպ։ Տեսէ՛ք ինչ կ'ըսեն Անգլիացիք Հնդիկներուն. «Դո՛ւք, ուսեալ Հնդիկներ, Հնդկաստանի ժողովուրդներուն ամենադոյզն մէկ փոքրամասնութիւնը կը կազմէք։ Դուք ձեր ուսումով կրնաք շատ լաւ պաշտօնեաներ ըլլալ անգլ. կառավարութեան ներքեւ, ինչպէս էք արդէն։ Բայց Հնդկաստանի վարչութիւնը ձեզ չենք կրնար յանձնել, որովհետեւ այն հարիւրաւոր միլիոններ, զանազան ցեղերէ, լեզուներէ և կրօններէ բաղկացած, ներդաշնակ չեն ո՛չ իրարու հետ, ո՛չ ձեզ հետ։ Իսլամ Հնդիկներն հպարտ են իրենց անցեալով, և մտիկ պիտի չընեն ձեզ պէս տկար փոքրամասնութեան մը։ Ռաճբուդ Հնդիկներն իրենց զինուորական և աւատապետական աւանդութիւններն ունին։ Մահրադդայք իրենց բիրտ արկածախնդրութեան յիշատակները չեն մոռցած, և Սիխ լեռնականք իրենց պատերազմիկ ունակութիւնները չեն թողած։ Սահմանագլխի ցեղերն ալ ամենեւին չեն յարգեր զձեզ։ Հետեւապէս, կարելի չէ իշխանութիւն վստահիլ ձեզ, մանաւանդ որ ձեր բոլոր ուսումով և կրթութիւնով հանդերձ, տակաւին շատ մը վարչական էական ձիրքերէ զուրկ կ'գտնուիք. օրինակի համար, երբ, ժողովրդականութիւն շահելու համար, դէմ դրէք ժանտախտի մասին անգլո-հնդիկ կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն։»

Անգլիացիք կ'պնդեն սա՛ կէտի վրայ թէ Հնդկաստանի զանազան ցեղերն իրարու հակառակ ըլլալով, չեզոք տարր մը միայն կարող էր խաղաղութիւն և հանդարտութիւն բերել անոնց. և այսպէս ալ եղաւ, երբ անգլիական վարչութիւն հաստատեցաւ ի փոխարէն այն հին անիշխանութեան որ կ'տիրէր Հնդկաստանի մէկ ծայրէն միւսը։ Կրթեալ Հնդիկները լաւ գործիք են Անգլիացիներուն ձեռքը։ Քաղաքային պաշտօնեաներուն եւ դատաւորներուն մեծ մասը կ'կազմեն ուսեալ Հնդիկները, բայց անգլիացի պաշտօնեաներուն առաւելակէտ դիրքը չունին ո՛չ քաղաքային ո՛չ զինուորական վարչութեան մէջ։ Անգլիացիք թէեւ իրենք են որ կ'կրթեն, կ'լուսաւորեն այս հնդիկ ուշիմ տարր, բայց չեն ծածկեր իրենց համակրանքը կոբով խելամ կամ ոչ-խելամ լեռնականներուն վրայ, որք այնքան զօրեղ մէկ տարրը կ'կազմեն անգլո-հնդիկ բանակին, մինչ այս ուսեալ դասակարգ, թէեւ համալսարանական, թէեւ քաջ գրագէտ, բանաստեղծ, եւն., զինուորական ձիրքերէ զուրկ է բոլորովին։ Թէեւ Հնդիկ Ազգային ժողովոյն ատենաբանները պնդեցին թէ Հնդկաստանն օտար թշնամիներուն դէմ պաշտպանելու էն աղէկ միջոցը քաղաքական ծոյլութիւններ շնորհելն է եւ խորհրդարանական դրութիւն հաստատել Կալկաթայի, Պոմպայի եւ Մատրասի մէջ, բայց Անգլիացիք այսպէս չեն հասկնար Հնդկաստանի պաշտպանութիւնը Ռուսիոյ դէմ։

Ռուսիա ուշի ուշով կ'դիտէ Հնդկաստանի այս ներքին վէճեր ու խնդիրներ, և 15,000 Ասորի կամ Նեստորի Հնդիկներու ռուսադաւանութիւն ընդունելուն լուրը կամ զրոյցը, ներկայ պարագաներու մէջ, սովորականէն աւելի կարեւոր դէպք մը պէտք է ըլլայ։ Բայց այս մասին աւելի ծանրանալէ առաջ պէտք է սպասենք տեսնել թէ Բեդերսպուրկի թերթերուն ծանուցած այս դէպքն ո՛ր աստիճան իրական է։

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

ՏԱՐԵԳԼԽԻՆ ՇԱՏ ՄՕՏԻԿ

Բողոքականներն Հայ և Ցոյն եկեղեցականաց.—Բարոյական և դիւանական նախանձաւոր Հայ եկեղեցին.—Հայ ղեկավարողներուն կեանքէն.—Ուշեղ նկարագրութիւն մը։

ԳԱՀԻՐԷ, 21 Դեկտ.

Ամէն ազգի գաղթականութիւն աշխարհի ո՛ր ծայրն ալ գտնուի, իր բնորոշ գծերն ու առանձնայատկութիւններն ունի, որոցմով կ'զանազանի տեղացիներէն և ճակատագրակից ուրիշ գաղութներէ։ Օրինակի համար, Ցոյնն իսկոյն աչքի կ'ընկնի Եգիպտոսի մէջ իր եկեղեցիներով, վարժարաններով, ազգային հաստատութիւններով, ընթերցատուններով, զրադմանց ընթացիկ ձեւերով, սովորութիւններով, լեզուով, Ցունաստանէն ներմուծած գաղթարերքերով և այն ամէն բանով որ զուտ յունականութեան դրոշմ կը բերեն։ Ցոյնն՝ Ցունաստանն Եգիպտական հողին վրայ պատուաստուած է, և այդ գաղթականութիւն հոս կ'ապրի այնպէս իբր թէ Ցունաստանի մէկ կտորին վրայ ապրէր։ Ահա այս պատճառով է որ եգիպտական կառավարութիւնը կ'ճանչնայ զայն իբր պաշտօնական գաղթական տարր, և կարեւորութիւն կուտայ անոր։ Բայց կան գաղթականներ, որոց մէջ մեք առաջին տեղը կ'գրաւենք, որ իբր անկարեւոր գաղթականութիւն մը կ'նկատուին, և իրենց վրայ չեն հրապուրած այն համարումն որ գաղթականութեան մը պատիւ կ'բերէ և կուտայ անոր հեղինակաւորի յատկանիշներ։

Մեք գուցէ նոյնքան հին ենք Եգիպտոսի համար որչափ Հոմերոսի այդ զաւակները։ Բայց որչա՜փ տարբերութիւն մեր և անոնց մէջ, և ինչո՞ւ այս տարբերութիւն։ Որովհետեւ մեք ո՛ւր գաղթած ենք, այն տեղի սովորութիւններն իւրացուցած ենք, մերը բոլորովին վրայ տալով. յաւակնոտներ եղած ենք տալով մեզ այն բոլոր ընդունակութիւններ որ ճիւն ազգի մը յատուկ են, եւ մեք զուրկ ենք անկէ։ Ընդունակ կ'կոչենք չարունակ մեզ զմեզ, բայց մեր ո՞ր ընդունակութեան վրայ հիմնուած, չեմ գիտեր. ասիկա սխալ համոզումն է։ Արդի ընդունակութիւնք կ'կայանան ճարպիկութեան, գողութեան, կեղծիքի, խարդախութեան եւ բոլոր ընկած յատկանիշներու վրայ. մեք անոնցմէ ո՞րն ունինք ի բաց առեալ վերջինը։

Երբ Ցունաստանէն պզտիկ երաժիշտ մը հոս կուգայ նուագահանդէս մը տալով հասարակութեան դրամը շորթելու, պէտք է տեսնել թէ ինչ կ'ընեն Ցոյները։ Եանին զայն յունական ազգի երաժշտապետը կ'կոչէ. Եօրկին՝ Ցունաստանի ամենամեծ վարպետը կ'անուանէ. առաջին կարգի հեղինակաւոր երաժիշտ է, կ'ըսէ անոր համար Քոսմոսին, վերջապէս ամէն մի Ցոյն գովեստի մթերանոց մը կ'բանայ ու կ'օծէ զայն հրապարակային անուանակոչութեամբ. այսպէս խեղճ ու կրակ կիթառիստ Իսպիրօի մը ձեռքը Ապողոնի քնարը կ'դնեն և կէս կատար ջութակահար Տիմիտրիին համար կ'ըսեն թէ Որփէոսի նման իր նուագեան տաւիղով ժայռերը կ'շարժէ, կամ ամեհի գազանները կ'թովէ իր ջութակի ստորումներուն մէջ. նուագահանդէսին գնա՛ և կ'համոզուիս քիչ մը քննալէ վերջ որ գաճաճին անունը Աքիլլէս են դրած։ Ինչո՞ւ. Որովհետեւ հիմա ամէն մարդ քիչ թէ շատ համոզուած է որ բան մը քչելու գաղտնիքը, մեծ ռէքլամը, ճաթռտող պոռոտախօսութիւնը «անհամեմատելի է» մակդիրն է։ Ցոյներն այդ մակդիրները գտնելու մէջ անհամասարելի են, իրենց լրագրապետներէն սորված են խոշոր ածականները փոքր մեկներուն պոչին փակցնելը։ Եւ հիմա մեզմէ զատ ո՞ր ազգն այնպէս չէ։ Զէ՞ որ հիմա անուն չինելը տաղանդ չինել է. ասէ, մեզմէ դուրս, քիչ մը ամէն մարդ հասկցած ըլլալու է։

Գանք մեզ։ Ենթադրենք թէ Ադամեանը գերեզմանը վարկեան մը մեռելներուն թողելով մեր այստեղի կենդանեաց երեւակայական բեմը ցատկեց։ Ազգասիրութիւն յաճախ չիկայ. թո՛ղ ան, եթէ կայ, ան ալ քանի մը աննշան խօսքերով մեր արուեստագէտին արժանիքը փոխանակ իրեն վայել պատուանդանին վրայ բարձրացընելու, քանի մ'անորոշ բառերով կասկածի տակ կ'ձգենք։ Օրինակի համար մերազնեից մէկը նուագահանդէս մը սարքելու համար հոս եկած ըլլայ, մենք կ'ըսենք. Վակներ զայն մեր պզտիկ երաժիշտը կոչած է։ Մէնտըլսօն տուքը գետինը զարկած է երբ իր մէկ կտորը նուագած է մեր երաժիշտը, բայց Մէնտըլսօն յուզումէ՞ն թէ բարկութենէն զարկաւ, կամ Շօբէն ծաղր համակրանքո՞վ տեսակցած է մեր արուեստագէտին հետ և խորհուրդ տուած է որ Բարիզի Քօնսէռվաթուառէն անցնի։ Ասոնք արդեօք արուեստագէտին փառաքը կրնա՞ն չինել։

** Լաւ կ'յիշեմ. քանի մը տարի առաջ Սմաճեան հոս եկած էր, Եւրոպական կեդրոններու մէջ անուն մը չինելէ վերջ. մենք ինչ ըրէինք նէ կը հաւնէինք. Խտրական Օրէատյի 3/4 մասը պարապ թողինք. կէս մը ձրի կէս մ'ալ կէս դրամով նուագահանդէս մտիկ ըրինք և այնչափ չհասկցող, չըտես և ո՛չ երաժշտական մարդիկ էինք որ կրակի նման շարժուն մատներուն վրայ պաղ ջուր լեցնելով, պինք դաշնակին վրայ համարեա մինակ ձգեցինք և դուրս ելանք։ Այս ալ չի բաւեր, դեռ այս աւուր նման կ'յիշեմ որ գինովութենէն հազիւ ոտքերուն վրայ ինքզինք բռնող երիտասարդ մը նըւագահանդէսէն ելլելով Սմաճեանին ճակտին սա բառերը թօթուեց. «Մեղքը չէ՞ր դրամիս, ես աւանկ ըլլալը գիտնայի նէ էլ Տոռատօ կ'երթայի, հոն տուրքը 40 փարա է և խարշիկ աղջիկները զլխերով կիսամերկ կ'պարեն և պորտիկ կ'փարտեն...» Ահա մեր ճաշակը։ Բայց ուրիշի՞նը. ան մի՛ հարցըներ. ամէն տեղութենէ միտալ է առած, լրագիրները գոված են. անանման է. երթանք հեղ մը ուրոր մտիկ ընենք։ Ահա մեր ճաշակն ու ախորժակը։

*** Հիմա այստեղ ձմեռ է, անգլիական Լոռտերուն ու Թուրիսթներուն հետ ձմեռն հոս եկած է. ինչպէս ծիծեռնակին դալուստն ուրիշ տեղի համար գարնան դալուստ կ'նշանակէ, Անգլիացիներուն ալ հոս գալը ձմրան գալուստը կ'նշանակէ։ Թատրոնը բաց է։ Մեր թատերասէր Արիստոկրասին ալ ձեռնոցով և դիտակով զինուած և Բաղասոսու հանճարուորին ականջները փոխ առած.— «Աս գիշեր Աիտա կայ կ'երթա՞ս. Վաղը գիշեր Աֆրիքէն կայ, կուգա՞ս. Ռիկոլէթթօ կայ, Պալօն տղոսոր է, Միւզիքն հրաշալի է, Թէնօրը զարմանալի է։ Մատմազէլ Պչանրը տեսնելու բան է, վաղն էլ-Տօռատօ երթանք. միւս օրն Ալքազարն, հինգշաբթի Պալէզ Պազարին դէմի արաբական թէաթրօն, հոն Սըրտի Մէլէքին Եա՜ լէյլէ, եա էյն, պիտի երգէ եա «էյլա՜ն»... Ուրբաթ Սփլանտիտը կ'երթանք, Սան միքէլին՝ շաբաթ օրը թող մնա, անկէ ետքը կեան Պառը, կիրակի ալ գիտես՞... Տարպեան ժայռերը վատիկանի մօտ են...» Ահա մեր դաս մը միջազգային երիտասարդներու չինած շաբաթական ժամանակացոյցը։ Պատճա՞ռ։ Որովհետեւ մեր երիտասարդութիւնը վարող առաջնորդներ չունինք։ Կզերը Տարպ-էլ-Կէնիսէի մեր Միւզէ-Անթիքախանային մէջ դատարկ եկեղեցիին համար նստարաններուն, պատերուն ու քարերուն հանդիսաւոր պատարագ կ'մատուցանէ. մինչդեռ ժողովուրդն ալ անդին Հայ Թաֆէն իր պատարագովն է զբաղած. սովորականի համեմատ բառանքով համեմատ սուրճը վայելելէն վերջ, «տէ՛, զա՛ր, փէնճ ու եոք մը, տուէշէ մը, մառա...» կամ պէզիկի ու թղթախաղի մաշին, զօլին ու սփաթիին հետ օղիկ օղիկ գալէ վերջ «տէ՛ սա, տէ՛ դա» ըսելով «մանչուկ, տուր մ'ալ բեր նայիմ, դըկէ մաստիքա մը բեր նայիմ»ով է զբաղած։ Ահա մեր երիտասարդներէ շատերուն առօրեայ պատկերը։

*** Անդին ազգային վարժարանն երեսի վրայէն կ'նակի վրայ կ'գալարի, ու անկէ ալ յափշտակ թաղական-ժողովական ագաններուն ժայռի նման անդրդուելի քթին բերնին կը զարնուի. Հայերէնի դասերը չաբաթական երկու ժամ կ'րջնէն, ֆրանսերէնն եղջիւրը կ'տնկէ, անգլիերէնը մեր ճենդլմէններուն բերնին մէջ կարկուսան կ'հոսի կ'երթայ, արաբերէնը մեր տղոց քթէն ու բերնէն դուրս կը պոռթկայ, վարժապետներու թիւը 19ի կ'բարձրանայ, աշակերտներն հետզհետէ նուազելու վրայ։ Առաջնորդական տեղապահը Միւռոն բերելու համար Էջմիածին կ'ուղեւորի, Փէնէլօնի աղուէսին նման հեռուէն պանիրի հոտին զմայլած... ու գաղթականներուն մէջ այս բաներն զգացող ազնիւ փոքրամասնութիւն մը կ'տառապի բարոյական ու նիւթական անհրեւակայելի կացութեան մը մատնուած։

*** Եթէ ցարդ մխիթարութիւն մ'ունէինք, այն ալ Գահիրէի Հայոց Ընթերցատունն էր. անոր համար ալ կ'ըսեն թէ վերջերս ազնուականութեան ախտէն բռնուած է և նոր Տարեգլխէն սկսեալ ո՛չ ազնուականներ [այսինքն Պիլլիարտ խաղալ չկարողացողները, նոր հագուստ չունեցող կամ չէք չեղողներն, ըմպելի մ'առնելու կան 20 ղշ. բաժնեգին չվճարողները, մէկ խօսքով ընթերցասրահէն խաղասրահի ամէն կերպով չյարմարողներն] Հայ Քլիւպէն դուրս պիտի նետուին։ Ներելի՞ է այդ որոշումը տալով ժողովին հարցնել թէ այդ փակուած դրախտին դուռը բոցեղէն թեւերով ո՞ր հրեշտակ ազնուականը պիտի կանգնեցնեն որ անազնուական զեղծումը սանդուխէն վեր բարձրանալու յանդգնութիւնը չունենայ և սանդուխէն վար իջնել հաճի։ Մեք որ քիչ մը թաղական աղաներէն տարբեր կ'ընդունէինք ձեզ ցարդ, որովհետեւ կ'կարծէինք թէ ուղղելով առաջ թշուառութեան մէջ թափանցող աչքեր ունիք և դուք ալ ձեր կարգին թշուառութեան ինչ ըսել ըլլալը ձեր մատներովը չօշափած էք, արդեօք մոռցա՞ք թէ ձեր անարգած գործաւոր դասն ազնուութեամբ և իզձերով եթէ ձեզմէ վեր չէ, վար ալ չէ, կամ [?] դուք ալ եղած էք թշուառ, կամ կրնաք ըլլել, քանի որ ձեր անարգած այդ դասակարգին նման ինքն ամու եղած էք և մեծանացուի բոլոր օրէնքներուն ենթակայ։ Ուսուցիկ կուրծքի վրայ փայլուն շապիկ կրելն և հանդրիձաւոր վզկապը միայն ազնուականութեան չնորհքը չեն կազմեր. ազնիւ ըլլալ պէտք ենք համոզուելու համար թէ Քլիւպի արժանաւոր տարրը ձեր անարգած այն տարրն է որ երբ դուք գոռոզ կուրծքով խաղարանը կ'մնէք, ինք իր գործաւորի յատուկ չիկնոտութեամբ, առանց աջ ու ձախ նայելու համարձակութեան, ձեր մէջէն քրտնելով կ'անցնի, ու կ'մնէ ընթերցասրահը, տաճար մը մնալու երկիւղած պատկառանքով։ Քլիւպն իր ընթերցող տարրէն զրկելով, եթէ ձեր նպատակն է վայրն խոզամոլութեան ժամադրավայրի մը վերածել, եպերելի է այդ. Պոտէճեաններն և գարեջրատունք մինչ բաց են, և Քլիւպի կանոնագրի տրամադրութիւնք թերեւս աւելի ընդլայն իրաւունքներ կուտան հոն ընթերցման համար յաճախել փափաքողներուն, քան խաղացողներուն, որ վերադիր յաւելուած մը կը նկատուի ըստ Ընթերցատան կանոնագրի։

Ա. Ն. ԱՎՕՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Բ.[*]

Ֆրանսացի գիտունը գլխատման միջոցին ուրիշ գիտողութիւն մ'ալ կ'ընէ սապէս. «Զգացի որ դահիճն և իր օգնականը շատ ծանր, շատ դանդաղ կ'գործէին. ութ երկվայրկեան արժեցուցի այն ժամանակամիջոցն յորում դանակն իյնալէ առաջ՝ մահապարտին գլուխը բանտարկեալ մնաց գործիքին լուսնակին [lunette] մէջ. ուրիշ մը այդ տեւողութիւնը մինչեւ 12 երկվայրկեան ենթադրեց։ Արդեօք ժամանակի տեւողութեանց գնահատման մէջ սխալե՞ր են անոնք։ Ապահովապէս դժուար է ըսել թէ սխալ կայ, և այդ սխալն ո՞րն է. ժամացոյց մը միայն պիտի կրնար ճշտել։ Դիտելի է որ այս օրինակ պարագաներու մէջ յուզումն զժամանակն երկայն կ'ցուցնէ։ Անշուշտ գիտունը նըմանօրինակ տեսարաններու վարժութիւն ունեցող մը չէր. ժամանակը կարծուածէն աւելի երկայն երեւցած է գուցէ Ֆրանսացիին, որովհետեւ մարդ յաճախ կ'խաբուի ժամանակի տեւողութիւնը գնահատելուն մէջ. ասի կրթութեան և խառնուածքի խնդիր մ'է միանգամայն, նոյնպէս և արտաքին պարագաներու որք շատ ընդունակ են հոյական մարդը ձեւելու և կերտելու։ Ժամանակի փոքրիկ միութեանց գնահատումը շատ փոփոխական է անհատէ անհատ. շատ մարդիկ ճշտիւ գտակաւ թերեւս կրնան արժեցնել կէս ժամու կամ մէկ ժամու տեւողութիւններն՝ որ ընդհանրապէս գործածական են, չեն կրնար չափել պզտիկ կտորակներն ինչպէս քանի մը վայրկեանը կամ մանաւանդ քանի մը երկվայրկեանը։ Համբերատար գիտնական մը այս մասին փորձեր կատարեր է խել մը անձանց վրայ, բարձր կամ ցած ձայնով հաշուել տալով 10-12 երկվայրկեանի միջոց մը։ Ու ենթականներն երեք խմբակներու բաժնած է փորձէն վերջ։—Աճապարողներ՝ որք խաբուած են որոշեալ ժամանակամիջոցը պակաս ենթադրելով. ուշ մնացողներ՝ որք աւելի կարծած են, և ճիշտ հաշուողներ։ 40 ուշ մնացողներու և 43 աճապարողներու մէջ՝ վեցը միայն ճիշտ գտնուած են, որոց երկուքը կին։ Փորձը կատարուած է նաեւ աստեղագէտի մը վրայ, որ շարունակ... սխալած է։ Ընդհանրապէս սովորութեան և կրթութեան միջոցաւ և ժամանակաչափ [chronomètre] գործածողները միշտ ճշտիւ կրնան հաշուել ժամանակը. բնագէտին կամ բնախօսին համար, որոց գործը խիստ արագ երեւոյթներու հետ է, և որոց համար հարիւրորդ կամ հազարորդ երկվայրկեանները սովորական միութիւններ են, երկու, երեք երկվայրկեանները խոշոր տեւողութիւններ են. այս իսկ է իրենց սխալումի պատճառը։ Մարդոց անհատական խառնուածքն ալ մեծ դեր կ'խաղայ. ոմանք աճապարողներ են և ընդհանրապէս աճապարողներ, ոմանք ալ ուշ մնացողներ և միշտ ուշացողներ։ Ի նկատ առնել պէտք է նաեւ ներկայ պարագաները։ Այնքան մարդ տրամադրեալ է աննման եղանակաւ դիտելու ընկերութիւնն, իրերը, տեսքերքն և ստեղծողն, որքան անօթի է կամ կ'մսի, կամ կ'մարսէ աղուոր կերակուր մը, տաքուկ վառարանին քովիկը. Նիւթական պարագային համեմատ ժամանակի միեւնոյն տեւողութիւնը տարբեր կերպով կ'գնահատէ։ Ամէն պարագաներ որ ընդունակ են կազմուածութիւնը գրգռելու կամ ճնշելու, ըստ այնմ ժամանակին արժեցնել կուտան։ Մնաց որ միեւնոյն պարագաները տարբեր կերպով կ'ազդեն տարբեր անձերու վրայ. կերակուրի ազդեցութիւնը զոմանս աճապարող, զոմանս դանդաղ կ'ընէ, ժամանակի տեւողութիւնը հաշուելու գործին մէջ։ Ծխախոտ ու ալքոլն ալ իրենց դերն ունին։ Վերջապէս, ժամանակը հաշուելու կարողութիւնը մեծապէս կախումն ունի գործունէութենէ և չարժումէ. և ինչ բան որ կ'աճեցնէ ներքին կամ արտաքին գործունէութիւնը՝ կ'փոփոխէ նաեւ տեւողութեան գնահատումը։ Ով որ կ'փափաքի, կրնայ ամենայն դիւրութեամբ փորձը կատարել իր վրայ։

Պ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

[*].—Տես. ՇԲ.ի թիւէն և վերջ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Նախորդ տարւոյ մարտ 5 թուականաւ և 966 համարաւ մեր ուղղած շրջաբերական գրով և զանազան առիթներով ծանուցած ենք արդէն, որ օտար որբանոցներու մէջ ընդունուած մեր որբ մանուկներուն համար ալ պարտաւոր ենք հոգ տանիլ, որպէս զի իրենց մայրենի լեզուին հետ ուսանին մեր առաքելական ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյ սկզբունքներն, կիրակի ու տօն օրեր եկեղեցի յաճախեն և Ս. խորհրդոց մասնակցին, և հետեւաբար յանձնարարած ենք ամէն առաջնորդաց, տեղապահաց և փոխանորդաց որ օտար որբանոցներու տեսչութեանց հետ բանակցութեամբ ու համաձայնութեամբ սահմանեն այս սկզբամբ պէտք եղած կարգադրութիւններն, առանց պնդելու՝ որ կրօնուսոյց դասատուն եկեղեցական լինի անպատճառ, երբ այս պարագան տեղի տայ ընդդիմութեան, այլ շատանալով միայ կարգել գէթ աշխարհական ուսուցիչ մը Հայ Եկեղեցւոյ զաւակներէն։

Այս կարգադրութիւնն որքան արդարութեան և իրաւանց, նոյնքան եւ համաձայն է օտարազգի բարեսէր նուիրատուներու ոգւոյն, վասն զի թէ՛ ազգին համար վիրաւորիչ է որ յանուն մարդասիրութեան խնամեալ իր զաւակներն անուղղակի կերպով հեցուին իրենց մայրենի եկեղեցւոյ ծոցէն, և թէ օտարազգի նուիրատուներն չեն հաւանիր ի հարկէ որ իրենց նպաստն, զոր տուած են լոկ մարդասիրական նպատակաւ, առիթ ընծայէ պահանջելու որ Հայ մանուկները՝ փոխան այդ պաշտպանութեան, ուրանան այն լեզուն ու ազգութիւնն՝ յորում ծնան և այն եկեղեցին ու դաւանութիւնն՝ յորում մկրտուեցան։

Եւ թէպէտ այդ որբանոցներու ընդհանուր վարիչ մարմիններու կողմէ յայտարարուած է թէ իրենք ալ հետամուտ չեն իրենց պաշտպանած որբերուն եկեղեցին ու կրօնքը փոփոխելու և իրօք ալ տեղ տեղ օտար որբանոցներու տեսչութեանց եւ մեր Առաջնորդարանաց միջեւ համաձայնութեամբ ինչ ինչ կարգադրութիւններ եղած են, բայց նկատելով միւս կողմէ որ գանգատներ անպակաս են զանազան տեղիքէ, թէ կ'մերժուի Առաջնորդարանաց խնդիրն եւ Հայ մանուկներն եկեղեցի չեն ղրկուիր, թէ իրենց եկեղեցւոյն սկզբունքներն ուսանելու թոյլտուութիւն չեն տրուիր, և թէ նոյն իսկ իրենց մայրերէն սորված կրօնական բարեպաշտութիւնք ալ կ'ծաղրուին որբանոցներու մէջ, հարկ դատեցինք այս մասին որոց որ անկ է պէտք եղած դիտողութիւններն ուղղել և խնդրել որպէս զի նուիրատուներու բարեսէր նպատակն և նուէրներն ընդունելու հարկադրուողներուն զգացումներն հաւասարապէս յարգուին։

Հետեւաբար, ներկայ շրջաբերական գրով կ'յանձնարարենք մեր բոլոր առաջնորդաց, տեղապահաց և փոխանորդաց որ միեւնոյն նպատակաւ իրենք ալ օտար որբանոցներու տեսչութեանց հետ բանակցին և խնդրեն պէտք եղած կարգադրութիւնն, որպէս զի մեր Հայ որբուկները թէ՛ եկեղեցական արարողութիւններէ և թէ կրօնական ուսումներէն չզրկուին. իսկ եթէ ուրեք որբեք իրենց առաջարկութեանց բացասական պատասխան ընդունին եւ գործը դժուարանայ, հարկ է յայտագրեն մեզ իրաց վիճակը, որպէս զի Պատրիարքարանի կողմէ պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւնը տեղի ունենայ, բանակցութեամբ որոց հետ որ պէտք ըլլայ։

Վստահ ենք որ ըստ այսմ ի գործ կ'դնէք պէտք եղածն և կ'սպասենք ձեր տեղեկութեանց։

Մնամ աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

25 Դեկտ. 98

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՍՄԲՈՒԹԻՒՆՔ.—Ծովային գործոց նախարարն հրամայեց աւելցնել Մարթինիքի, Տիէկօ Սուարէզի և Տաքարի պահնորդներուն թիւը։ Ի Թուլոնի եւս ծովային հետեւակազօրաց վաշտ մը կազմուած է որ պիտի գործածուի Քուրպէ նաւահանգիստին մէջ, որ Թոնքինի և Աննամի նաւային գործողութեանց գլխաւոր խարիսխն է։ Բարիզէ յայտնուեցաւ ղրկուած Պորնիի-Տէպաոռ զօրավար երբ Սայկոն հասնի, հոն պիտի գտնէ Քա-

լեռոնիոյ Ֆրանսական կառավարչին կողմէ ղրկուած ծովային Թնդանօթաձիգ հրամատար մը։ Ի մօտոյ կ՚սկսի գնուելու պաշտպանող մարտկոցներուն ապառազինումը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ. — Ազատականներուն մէջ տակաւին համաձայնութիւն չկայ կուսակցապետի ընտրութեան համար։ Փետր.ի սկիզբը Խորհրդարանը պիտի գումարի, և այն միջոցին ազատական երեսփոխանք մեծ ժողով մը պիտի ընեն, գո՛նէ Երեսփ. ժողովի մէջ իրենց համար Վարիչ մը որոշելու, եթէ ոչ վերջնական կուսակցապետ։ Առայժմ, կուսակցութիւնը շատ տկար վիճակ մ՚ունի։ Երեսփոխանական երեք աթոռ Թափուր են, ընտրութիւնք ի մօտոյ պիտի կատարուին և Ազատականք չկրցան ընտրելի ներկայացնել. զի յայտնի չէ թէ նոր կուսակցապետին օրով ի՛նչ ընթացքի պիտի հետևի կուսակցութիւնն որ ըստ այնմ դիմում ընեն ընտրողներուն, որք ամէն բանէ առաջ որոշ ծրագիր (բրոկրամ) կ՚պահանջեն։ Սըր Ուիլեըմ Հարքորդ նոր նամակ մը գրելով իր ընտրողներուն, ներողութիւն խնդրեց անոնցմէ որ յանուարի դէպի վերջը պիտի չկարենայ իր ընտրողաց միդինկին մէջ օրուան խնդիրներուն վրայ խօսիլ, ինչպէս խոստացած էր անցեալներն իր հրաժարումէն առաջ, որովհետև չուզեր այնպիսի խօսք մ՚ըսել որով իր յաջորդին ձեռքերը կապած ըլլայ, և ինքն ալ վերջնապէս քաշուած է կուսակցապետի գիրքէն, թէև պիտի շարունակէ իր պարզ երեսփոխանի պաշտօնը։ Պահպանողականք իրենք ևս ցաւ կ՚յայտնեն ընդդիմադիր կուսակցութիւնն այսքան տկար տեսնելնուն համար. զի, կ՚ըսեն իրաւամբ, օրինաւոր ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը օրուան Վարչութեան գիրքը կ՚զօրացնէ, մղելով զայն, իր բոլոր ըրածները գոհացուցիչ կերպիւ հանրային կարծիքին առջև պարզելու և պաշտպանելու հարկին տակ դնելով զայն, և վստահութիւն տալով Ազգին թէ օրուան Վարչութեան ընթացքին չհաւնողները պատրաստ են անոր յաջորդելու և երկրին գործերը վարելու ըստ օրինի. մինչ հիմա չկայ պատասխանատու անձնաւորութիւններու մարմին մը որ կարող ըլլայ նոր դահլիճ մը տալ Անգլիոյ, եթէ վաղը տապալի Լ. Սալզպըրի։ Ուժով ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը Անգլիոյ մէջ սահմանադրական միակ բանաւոր հակակշիռն է օրուան Վարչութեան դէմ, և վստահութեան է՛ն մեծ մարմն է ժողովրդին համար։ Միւս կողմէ, Պահպանողականք և Միութենական Ազատականք գոհ են որ արդէն նախարարութիւնը քանի տարիէ ի վեր որ իշխանութեան վրայ է, ո՛չ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, ո՛չ երկրին մէջ, չէ տկարացած, իր կուսակիցներ չեն պակսած, և միշտ ստուար մեծամասնութեան մը աջակցութիւնը կը վայելէ Խորհրդարանին մէջ։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆԳԼ. ՔԱՂԱՔԱԳԷՏՔ. — Սըր Ուիլեըմ Հարքորդ, որ Կուսակցապետի պաշտօնէն հրաժարեցաւ, շատ մը պարապ ժամանակ պիտի ունենայ, զոր յատկացուցած է Էլիզապէթ Թագուհւոյն ժամանակի անգլ. մեծ աշխարհակալներուն վրայ պատմական ուսումնասիրութիւն մը գրելու, և Մր. Ճօն Մորլի ականաւոր գրագէտն ալ որ Երեսփ. ժողովոյ մէջ Կլատսդոնի աջ բազուկն էր, հիմա ժամանակ կ՚ունենայ քաղաքականութենէ, և կ՚զբաղի գրել Կլատսդոնի վաւերական և վերջնական կենսագրութիւնն, որ ստուար գիրք մը պիտի ըլլայ երկու կամ երեք հատոր։

ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ. — Սըր Ուիլ. Հարքորդ ի մէջ այլոց անո՛ր համար հրաժարեր է որ Խորհրդարանին մէջ իր ձայնն անկախօրէն բարձրացնէ Անկլիքան Եկեղեցիի մէջ Ծիսականութեան մուծման դէմ. զի նոյն իսկ կարգ մը Ազատականք իրեն համակրելով չէին գտնուած՝ Ծիսականութեան դէմ գրելուն աթիւ։ Սըր Ուիլեըմ արձագանգ պիտի տայ թէ՛ Ազատականներու և թէ Պահպանողականներու այն մասին որ չընդունիր Ծիսականութեան աւելնալն Ազգ. Եկեղեցւոյն մէջ։

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ. — Մահափոյծ մը. — Սպանիոյ բոլոր լրագիրք Յունուար 1ին իրենց խմբագրականներով յիշեցուցին ազգին թէ նոյն օրն իսկ սպանիական դրօշը վար կ՚առնուի թէ՛ Բուպայի և թէ Փիլիպպեանց մէջ, և անոր տեղ ամերիկեան դրօշը կը պարզուի, փակելով չորս դարու սպանիական գաղթային տիրապետութիւնը։ Սպանիա, չորս դար առաջ, իր արդաւանձման զէնիթն հասած, գտած, երևան հանած էր այն աշխարհներ և տիրած էր անոնց, բայց հիմա բախտը դարձած է։ Այսու հանդերձ, սպանիական լրագիրք կոչում ըրին ազգին, չյուսահատելու, այլ ինքն իր վրայ վստահութիւն ունենալու, ինչպէս ունեցաւ 1808ին, Նաբոլէոնեան արշաւանքէն ետքն, և ինչպէս 1870ին ունեցաւ Ֆրանսա. զի Սպանիա ինքնին բարեբեր երկիր է, կրնայ զարգանալ, և Սպանիա դարձեալ մեծ Տէրութիւն մը կրնայ ըլլալ։ Բա՛ւ է որ Ազգը չեղծանի, չագահանի, նիւթապէս, բարոյապէս չքայքայուի, ամէն բան նորէն քիչ շատ կրնայ շըտկուիլ Սպանիոյ մէջ, կ՚ըսեն այս լրագիրք, ջանալով մխիթարել Ազգն իր այս մեծ կորուստին մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Կօզմօ-Բէլէն է Սէւր. — Ֆրանսական թերթերու լոնտոնեան թղթակիցք շարունակ տագնապալից հեռագրեր կ՚ղրկեն Սիամի կացութեան վրայ։ Կ՚ըսեն թէ Սիամի կառավարութիւնն օտարին դրամով — անգլ. դրամով և ազդեցութեամբ — քաջալերուած, կ՚ջանայ ամէն կերպով կռիւ մ՚առաջ բերել Ֆրանսայի հետ։ Եւ իրուցնէ երկու երկիրներու յարաբերութեանց ձգտեալ վիճակը չի կրնար այսպէս շարունակել առանց Ֆրանսայի զինեալ միջամտութեան։ Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներու մէջ ևս Սիամի մէջ կացութիւնը խիստ անգոհացուցիչ կ՚նկատուի, բայց Ֆրանսական կառավարութիւնը չուզեր փութալ, Անգլիոյ հետ գժտութեան չյախելու համար։ Սիամի մասին անգլօ-ֆրանսական դաշնադրութեամբ երկու պետութիւնք յանձն առած են առանց կանխաւ համաձայնութեան ո և է միջամտութիւն չընել Մէնամի հովտին մէջ։ Բայց Սիամ պիտի ջանայ այդ միջամտութիւն անհնաժեշտ չընել, որովհետև պարագայք ցոյց կուտան թէ Անգլիա և Ֆրանսա կրնան միանալ, և այն ատեն տուժողը Սիամ կ՚ըլլայ։

— Վինըր Ալէքսանտը Զայթունկ Անգլիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութեանց վրայ հետևեալը կ՚գրէ. «Երրորդ Հանրապետութիւնը փճացուց Նաբոլէոն Գ.ի գործն, որ այդ կայսեր ամէնէն մեծ գործն եղաւ։ Անգլօ-ֆրանսական բարեկամութիւնն այլ ևս անցած ժամանակի դէպք մ՚է. Ֆաշոտայի գժտութիւնը կարգադրուեցաւ, և ահա անոր տեղ կէս երկոտասնեակ ուրիշ խնդիրներ ծագեցան, որոց իւրաքանչիւրը կ՚պարունակէ կռիւներու սերմեր։ Անգլիա զօրաւոր համերութիւնը կ՚պահէ. բայց Ֆրանսացի քաղաքագէտք սխալ կ՚հասկնան, երբ Անգլիոյ զգուշաւորութիւնը տկարութիւն համարին և կարծեն թէ խաղաղութեան համար ունեցած պէտքը պիտի ստիպէ զԱնգլիա ամէն բան թողուլ։ Սոսկալի սխալ մը կ՚գործեն Ֆրանսացիք։ Բրիտանական ազգը թէև աշխարհի առաջին վաճառական ազգն է, միևնոյն ատեն ամէնէն պատերազմասէր ցեղն է Եւրոպայի մէջ, ցեղ մը որ երբեք չի քաշուիր սուրին իրաւարարութեան դիմելէ, եթէ իր կենսական շահերը վտանգուին։ Ուրիշ ո և է ազգ Անգլիայէ աւելի երկար և բազմաթիւ պատերազմներ մղած չէ. Անգլօ-սաքսոններէն աւելի ո՛չ մէկ ուրիշ ցեղ պատերազմաչունչ ոգին իր ծայրայեղութեան տարած է։ Ֆրանսացիք տեսնելով որ Զարն իրենց համար Ալզաս-Լօռէնը չի գրաւեր, խորհեցան փոխարինութիւն գտնել ի վնաս Անգլիոյ, և սկսան գրգռել զայն, աշխարհի ամէն մասերուն մէջ — յԱսիա, Սիամական խնդրով, յԱմերիկա, Նիւ-Ֆաունտլէնտի վէճով. յԱփրիկէ, Սուտանական խնդրով։ Դիւանագէտք շատ պիտի զբաղին այս ամէն խնդիրները լուծելու այս տարուան մէջ։ Անգլիա սակայն որոշած է մինչև վերջը շարունակել իր Ֆաշոտայի քաղաքականութիւնը, գիտնալով որ Ֆրանսա չկրնար նաւային Սըտանի մը ենթարկուիլ։ Զիջում պիտի չընէ բնաւ Անգլիա. և Անգլիացի դիւանագէտք պիտի չգադրին նոր նուաստութիւններ ձգել Ֆրանսայի վրայ, եթէ ասոնցմով կրնան վերջ տալ գնդասեղի հարուածներուն։ Ֆրանսացիք ի զուր կ՚սպասեն դիւանագիտական բանակցութեանց վերսկսման։ Անգլիացիք իրենց ծովային գերակշռութեան վրայ կրթընած կ՚սպասեն։ Ֆրանսական նաւատորմին ողորմելի վիճակը գիտնալով, Ֆրանսայի պայմաններ պիտի դնեն, և այս վերջինը պիտի խոնարհի, քանի որ գիտէ թէ «Սիբերի բարեկամ, հզօր Ռուսիա» մատ վեր պիտի չառնէ իրեն համար։ Ֆրանսական Հանրապետութեան և Զարին մէջտեղ եղած սակարկութեան չափ անօգուտ սակարկութիւն երբեք տեսնուած չէ։ Գնդասեղի հարուածի քաղաքականութիւնը մեծ սխալ մ՚էր. երբ մէկը չկրնար զարնել, պէտք չէ գրգռէ։ Մինչև հիմա բրիտանական ազգին վստահութիւնը մեծապէս աւելցած է իր վրայ. հետևաբար երբեք ետ պիտի չերթայ իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ։» Վիէննայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կ՚յայտարարուի թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութիւնք փոխանակ բարւոքելու, աւելի գէշցած են, և թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ ուրիշ բանակցութիւններն ալ նպաստաւոր վիճակ չունին։ Ասկէց սա՛ եզրակացութիւնը կ՚հանեն թէ պատերազմի ատեն Ռուսիա իր զինակցին պիտի աջակցի Մանշէն շատ հեռու տեղեր յարձակում ընելով Անգլիոյ վրայ։

ՎԻՔԴՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Ֆրանսերէն ժուռնալ մանրավէպ մը կ՚հրատարակէ որոյ ճշտութեան կ՚երաշխաւորէ։ Եօժէնի կայսրուհւոյն մտերիմ բարեկամներէն մին պատմեր է թէ, երբ Ֆրանսայի նախորդ կայսրուհին, որ հիմա Բարիզ է, Վիքդորիա Թագուհիէն հրաժեշտ կ՚առնէր Ֆաշոտայի դէպքին ատեն, Թագուհին ըսաւ Եօժէնի կայսրուհիին. «Եթէ պատերազմ պիտի ծագի Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև, կ՚աղօթեմ Աստուծոյ որ նախ իմ հոգիս առնէ»։ Ժուռնալ կ՚յայտարարէ թէ այս միջադէպն երեք օր ետք Եօժէնի կայսրուհին Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին ականջին հասուց Ն. Վեհափառութեան արտասանած այս խօսքերը։

ԱԺԱՆ ԲՈՍՏԱՆ. — Ինչպէս ծանուցինք արդէն, Մնղեան օրէն ի վեր Անգլիա նամակի սակն իջեցուց։ Այս կարգադրութենէն ի վեր անհամեմատ կերպով աւելցած է թղթատարով ղրկուած նամակներուն թիւը։ Արևելեան Հնդկաստանի, Հոնկ Քոնկի հասցէով նամակներ անցած ուղղամերէն ի վեր 30 % աւելցան. իսկ Նիւ Եորքի ճամբով Քանատա ղրկուած նամակներն երկու օրուան մէջ աւելցան 50 % և արեւմտեան Հնդկաստան ղրկուածներն 30 %։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Բանակին բոլոր սպաներուն ամսաթոշակին վրայ մեծ յաւելում պիտի ըլլայ, և այս նպատակաւ 11 միլիոն ռուբլի յատկացուցած է պատերազմական նախարարը։ Ռուսքի ինվալիտ զինուորական թերթը կ՚ըսէ թէ Նիքոլա կայսր իր գահակալութենէն ետք բարեհաճեցաւ ուշադրութիւն նուիրել բանակին նիւթական վիճակը բարւոքելու գործին, բայց ծախքի խնդիրը մինչև հիմա կարգադրուած չէր։ Վերջապէս յատուկ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որոյ արդիւնքն է վերև յիշատակուած բարենորոգումը։ Նոր տարւոյ կէսէն պիտի սկսի գործադրուիլ վճարման այս բարձրագոյն չափը. բայց միայն գործօն բանակին մէջ պարզ զինուորներու հետ ծառայող սպաներուն համար։ Սպայակոյտի պաշտօնեայք և գործօն բանակին չվերաբերող սպայք դեռ տարի մ՚ալ պիտի սպասեն թոշակի յաւելման այս կարգադրութենէն օգտուելու համար, որովհետև դրամ չկար է ամէնուն միանգամայն դրամ օգտեցնել. 11 միլիոն ռուբլիի այս յաւելուածական մասը պիտի յատկացուի առաւելապէս բանակին ստորակարգ սպաներուն, որոց տարեթոշակին ամենաստորին աստիճանը պիտի ըլլայ առ նուազն 70 անգլ. ոսկի Բ. տեղակալի մը [Լեյտենան միւլազիմ] համար, անոր տան վարձքէն զատ, զոր կառավարութիւնը կ՚վճարէ։ Զինուորական սպաներուն թոշակին յաւելման պէտքն երկար ատենէ ի վեր զգալի էր, որովհետև անոնց առածը ողորմելի գումար մ՚է, ինչպէս Ռուսիոյ կառավարական շատ մը ուրիշ պաշտօնեաներու թոշակը։ Ասոր համար կ՚ստիպուին ուրիշ զբաղումներ ճարել իրենց գիրքը պահելու համար։ Նոյն իսկ կայսերական թատրոններու վարիչներ յաճախ զինուորականներ կ՚ըլլան, և պատերազմական նորընտիր նախարար Զօր. Քուրոբադքին սաստիկ հակառակ է որ զինուորականք իրենց զինուորական պարտաւորութիւններէն դուրս գործերով զբաղին։

— Կլիմայաբանութեան, ջրաբանութեան հասարակական համաժողով մը տեղի ունեցաւ ի Բեդերսպուրկ նախագահութեամբ Բ. Մեծ Դքսին, որ հանրային առողջապահութեան Ընկերութեան նախագահն է։ Խորհրդակցութիւնք կատարուեցան թէ ինչպէս կարելի է աւելի օգտակար ընել հանքային ջուրերը, ջերմուկի քաղաքներն, որք առատօրէն կ՚գտնուին կայսրութեան զանազան մասերուն մէջ, մանաւանդ ի Խրիմ և ի Կովկաս։ Այս համաժողովին գլխաւոր նպատակն է ջանալ ցոյց տալ օտար երկիրներ երթալով իրենց դրամը վատնող Ռուսներուն թէ Ռուսիոյ մէջ ալ կ՚գտնուէին օտար ջերմուկներէն եթէ ոչ լաւագոյն՝ գոնէ անոնց հաւասար տեղեր։ Բայց կարելի՞ է որ Ռուսիա ամէն կերպով գոհացնէ իր փափկասէրներուն զանազան պահանջումները զորս լիովին կ՚վայելեն այլուր։

ԲՈՐԴՈՒԿԱԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐՆ Յունվ. 2ին բացաւ Քորդէզը։ Գահաճառը նախ շնորհակալութիւն կ՚յայտնէ զանազան երկիրներու որ Վասքօ տը Կամայի ձեռքով Հնդկաստանի ծովային ճամբուն գիւտին չորրորդ հարիւրամեակին աթիւ համակրութիւն յայտնեցին։ Գահաճառը կ՚շարունակէ. «Սպանիոյ և Միացեալ Նահանգաց — երկուքն ալ բարեկամ ազգեր — պատերազմի միջոցին, Բորդուկալ, ինչպէս պարտաւոր էր, անաչառ և բացարձակ չէզոքութիւն պահեց։ Ռուսիոյ կայսր ի նպաստ խաղաղութեան միջազգային դեսպանախորհրդոյ մը հրաւէրին նախաձեռնարկ ըլլալով, Բորդուկալ հաղորդեց թէ ո՛րչափ կ՚համակրէր Ն. Վեհափառութեան վեհոգի գաղափարին, և թէ հետևաբար որոշած էր ընդունիլ դեսպանախորհրդոյ մասնակցութիւնը։ Բորդուկալ ներկայացուցիչ ղրկել տուաւ, Իտալիոյ հրաւէրին վրայ, ծայրայեղներու դեսպանախորհրդոյն։» Ասկէ զատ, թագաւորն յայտարարեց թէ յարմար աթիւ Քորդէզին պիտի հաղորդէ Հանրային Պարտուց բաժնետէրերու հետ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար եղած բանակցութիւնները, ծանուցանելով միանգամայն թէ պատերազմական նախարարն օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ բանակին բարեկարգութեան համար և առաջարկութիւն մ՚ նոր զէնքեր և ռազմանիւթ գնելու համար։ Ուրիշ ելմտական, տնտեսական և վարչական բարենորոգմանց ծրագրեր պիտի մատուցուին Քորդէզին։ Գալով գաղթավայրերուն, Թագաւորն ըսաւ. «Բաւական չէ միայն գաղթականութիւնները պահպանել իրենց կատարեալ ամբողջութեամբ իբրև ազգային նուիրական ժառանգութիւն, պէտք է նաև որ աշխատինք զանոնք մեր տնտեսական վերանորոգման ամուր խարիսխ մը դարձնել։» Գահաճառն աւելցուց թէ այս նպատակաւ ևս օրինագծեր պիտի ներկայացուին խորհրդարանին։

ՍՈՎՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ. — Յունուար 1է սկսեալ մինչև Ապրիլ, ռուսական սովեալ նահանգներուն մէջ արմտիք փոխադրելու համար երկաթուղիներու ճիգչեալ սակագինը պիտի ըլլայ վերադրուի, 36 լիպրայէ [13 օխա.] մէկ կոպէկի 400րդ մասը։

— Ասկէց առաջ Ռուսիոյ կայսրը կէս միլիոն ռուբլի նուիրած էր կայսրութեան կեդրոնական և հարաւային արևելեան սովեալ գաւառներուն համար։ Ն. Վեհափառութիւն հիմակ ալ հրամայեց որ սովելոց գանձէն 860,000 ռուբլի յատկացուի անօթի գիւղացիներուն գործ հայթայթելու համար։ Այսպէս Բիրմի, Ուֆայի, Օրէնպուրկի, Սամարայի, Դուլայի, Սիմպիրսքի և Բենզայի գիւղացիները պետական անտառներէն փայտ պիտի կտրեն և պիտի պատրաստեն, և զանոնք ծախելով առած դրամէն պիտի վճարեն։ Կարմիր Խաչի ընկերութիւնն ալ 200,000 ռուբլի նուիրած է, և նոր նպաստներու կոչում կ՚ընէ, բայց սա՛ կամ նա՛ պատճառաւ, ռուս ժողովրդեան առատաձեռնութիւնը չի հաւասարիր 1891ի և 1892ի առատաձեռնութեան, թէև այս անգամուան սովն ալ նոյնչափ սաստիկ է։ Ալիւրին հետ կ՚խառնեն զանազան անմարսելի տարրեր, և շատ գիւղերու մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւններ կ՚գոյանան։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ. — Չին կառավարութիւնն իր ռուսասիրութեան մէկ նոր ապացոյցն ալ տուաւ։ Ասկէց առաջ ի Լու-Դայ բանակող բազմաթիւ գունդերն որք գերման սպաներու տակ կ՚մարզուէին, ռուսական զօրավարի մը խնամոց յանձնուած էին։ Հիմակ ալ այդ գունդերն, ընդ ամէնը 15,000 հոգի, եւրոպական մեթոտով մարզուած, թերևս ամբողջ Չինաստանի ամէնէն ընտիր զինուորական մարմինը, բոլորովին Ռուս սպաներու ձեռքին տակ կ՚գտնուի։

— Ռուսական կամաւոր նաւատորմին վերաբերող Քիէֆ յածանաւը Սևաստոպոլէ մեկնելով պողպատեայ ձողեր տարաւ Ռուսիոյ չինական երկաթուղեաց համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ հոգեմարտիկներէն նոր խումբ մ՚ալ, գրեթէ 1,500 հոգի, Պաթումէ նաւ նստան Քանատա երթալու։ Տփղիսի թերթ մը կ՚ըսէ թէ ասոնք վերջին մասն են այն աղանդաւորներէն որ Կովկասի լերանց մէջ հաստատուած էին։ Պաթումի անգլ. հիւպատոսն այս ռուս գաղթականներուն խնամք տարաւ և իրենց նաւարկութեան համար ամէն կարգադրութիւն անձամբ տեսաւ։

— Յառաջիկայ գարնան Ռուսիոյ խաղաղական ովկիանոսի նաւաբաժնին վրայ պիտի աւելնան Ծովակալ Նախիմոֆ առաջնակարգ յածանաւը և Բեդրոբավլովսք զրահաւորը։ Առ առաւելն մինչև այս տարւոյ վերջ, սրընթաց յածանաւ մը պիտի յանձնուի ռուսական կառավարութեան։ Այս յածանաւ կ՚շինուի ի Քիլ։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԻԷՆՆԱ. — Բոլոր պարագաներուն մանրակրկիտ քննութիւնն համոզած է ոստիկանութիւնը թէ Աննա Սրիլքայի սպանիչը, Շոռգէվից, դեկտ. 26ի սպանութեան գործին մէջ մաս ունեցած չէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. — Արտաքին գործոց նախարար Մր. Տէյ միդինկի մը մէջ խօսելով, կ՚ըսէ թէ սպանամերիկեան պատերազմին ատեն և անկէց առաջ Անգլիոյ միակերպ ընթացքը բարեկամութեան ուրախառիթ վարագայ մ՚է Միացեալ Նահանգաց արտաքին յարաբերութեանց մէջ։ «Չեմ հաւատար որ, աւելցուց, Անգլիա կամ Ամերիկա ջանան կամ ուզեն օգուտ քաղել յայտնի Զինակցութենէ մը, բայց մտերմական յարաբերութիւնք և գաղափարներու միութիւնն յայտնի իրողութիւնն է զոր պէտք է նկատի առնել։» Միացեալ Նահանգներն այլ ևս չեն կրնար կղզիացած մնալ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ Ամերիկացիք պիտի երթան հոն ուր օրինաւոր մուտք մը կրնան գտնել, և ամերիկեան դրօշին պաշտպանութիւնը պիտի հետևի վաճառականութեան։

ՊՈՆԱՊԱՐԴԵԱՆՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ. — Մատէն կ՚հրատարակէ Վիքդոր իշխանի հետ ունեցած տեսակցութիւնն, որ համառօտիւ հետևեալն է. «Իշխանն հակառակ է ամէն անօգուտ ցոյցերու, թէև գիտէ թէ ի՛նչ դեր պիտի կատարէ ի հարկին։ Ինք որոշած է գործել։ Համոզուած է որ անտարբերութիւնն ու անգթայութիւնը տկարացուցած են Ֆրանսացւոց նկարագիրն, և անկարելի դարձած է օրինական միջոցներով նպատակի մը հասնիլ։ Գիտէ թէ մօտ է այն ժամանակ որ ինք Պոնապարդեանց գլուխն անցնի գործելու համար Նաբոլէոն անունը կրող պետի մը ուժգնութեամբ։ Իշխան Լուի Պոնապարդ, որ ի մօտոյ զօրավարի աստիճանին պիտի բարձրանայ ռուսական բանակին մէջ, գործելու ատեն պիտի մասնակցի իրեն, իր երէց եղբօր տալով իր զինուորական տաղանդն ու ազդեցութիւնը։ Երկու եղբարք միացած են ջերմ անկեղծ համակրութեամբ։ Գալով հրէական խնդրոյն, իշխանն յայտարարեց թէ հակահրէական գրողներու ծայրայեղութեանց դէմ է։ Իր կարծիքով, Հրեայք Ֆրանսայի մէջ անկոխ ազդեցութեան տէր եղած են միայն խորհրդարանական կառավարութեան տկարութենէն օգտուելով, որ ստիպուած է դիմում ընել անոնց դրամական ույժին, և անոնց փոխարէն բաշխել պաշտօն, պատիւ և աստիճան առատօրէն և առանց մեղմացուցիչ պարագաներու։

ՖՐԱՆՑ ՅՈԶԷՖ կայսրն, ունկնդրութիւն շնորհեց, մաճառ նախարարապետ Պառոն Պանֆիի, Պառոն Ֆէյէրվարիի, ազգային պաշտպանութեան նախարար, ելմտական նախարար Տր. Լուգացի և խորհրդական կոմս Զէչէնիի։

ՍՊԱՆԻՈՅ Խնամակալ թագուհին ներում շնորհեց ամէն անոնց որք մամլոյ յանցանօք դատապարտուած էին։

Մ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՈՐԻ կողմէ Պերլինի Ֆրանսական դեսպան Նօայլ մարքիզ Բոցտամ գնաց կայսեր վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնելու։ Մարքիզը կայսրուհւոյն կողմէ ընդունուեցաւ։ Կայսեր բարւոքման վիճակը կանոնաւորապէս կ՚յառաջանայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ կառավարութիւնն այս անգամ զեկոյց մը հրատարակելով կ՚ըսէ թէ ուրիշ ո և է տէրութիւն Անգլիայէ աւելի չի բաղձար խաղաղութիւնը պահպանելու, և թէ անգլիական կառավարութիւնն ամէն ջանք պիտի ընէ որպէս զի Զարին առաջարկն յաջողութեամբ պսակուի։ Արդէն, կ՚ըսէ, Զարն ամէնուն երախտագիտութեան արժանի է։

ԿՈՐՏՈՆԵԱՆ ԲՈԼԷՃԸ. — Լորտ Քիչնէր Յունվ. 1 Թուով Օմտուրմանէ կը հեռագրէ Մր. Ճորճ Բիլի, որ Կորտոն Բոլէճի ի նպաստ հանգանակութեան պատուակալ քարտուղարն է ի Լոնտոն. «Քաղաքէն դուրս առողջարար կէտի մը վրայ որոշեցի Բոլէճին տեղը։ Լորտ Քրոմըր որ քանի մ՚օրէն հոս կը հասնի, հաւանաբար հիմնաքարը պիտի դնէ. Շինութիւնը կամաց կամաց պիտի ըլլայ։ Արհեստաւորներ քիչ կան։ Ժողովուրդը շատ ուրախ է։ Յաջողութեան համար շնորհակալ եմ ամէնուն։» Պոմպայի նահանգին մէջ գտնուող Քաթիավարի հնդիկ իշխանութեան մը՝ Պաշխավարի Մահարաճան նամակով մը 210 անգլ. ոսկի ղրկած է ի նշան համակրութեան և ի նպաստ Կորտոնեան Բոլէճին։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՔ. — Ամերիկեան կառավարութիւնն հրամայեց որ Այովա, Սէլդիք, Սքանտիա, և Ճըստին մարտանաւք Քալլաօյէ Սան Ֆրանչիսքօ երթան։ Օրէկոն և Իոիս մարտանաւք նոյն նաւահանգստէն արդէն մեկնած են ի Հօնոլուլու, և Հավանայի նաւահանգստէն Քասդին՝ Մանիլա պիտի երթայ Սուէզի ջրանցքին ճամբով։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ առողջական վիճակը բարւոքած է օրաթերթերուն նայելով։ Կայսրը կ՚յուսայ ներկայ գտնուիլ ամսոյս 11ին Գերման զօրագունդի մը տարեկան հանդէսին, որոյ պատուակալ պետն է Ֆրանց Եօզէֆ։

Մ. ՀԱՆՐԻ ԲՐԻՍՈՆ, Ֆրանսայի նախորդ նախարարապետն որոշած է Երեսփ. Ժողովոյ նախագահութեան ընտրելի ներկայանալ։

ԱԹԷՆՔԷ կ՚հեռագրուի թէ Մնղեան տօնին աթիւ պալատին մէջ կատարուած նուէրներու բաշխման միջոցին, մարմարեայ փոքրիկ արձան մը ինկաւ Թագաժառանգին ոտքին վրայ որ քիչ մը սկրթեցաւ։ Այս արկածին վրայ քանի մ՚օր անկողնէն պիտի չելնէ։

(Սէրվէթ)

ԼՈՆՏՈՆԷ կ՚հեռագրուի թէ ի Պարքինա Հիւվէդ նաւագործարանին մէջ կաթսայ մը պայթելով ինն գործաւոր մեռան և քառասուն հոգի վիրաւորեցան։ Մօտերը գտնուած գործաւորներուն տնակները փլան։ Վնասները մեծ են։

— Անգլիացի օրաթերթերուն մեծ մասը կ՚քննադատէ Լորտ Սալզպըրիի քաղաքականութիւնը Ֆրանսայի նկատմամբ, անոր տկարութիւնը պախարակելով։ Թայմզ կ՚ըսէ թէ Կապոյտ տետրակը ցոյց կուտայ թէ Ֆրանսայի քաղաքականութիւնն ո՛րչափ գնդասեղի հարուածներ տուած է ի Մատակասքար Անգլիոյ քաղաքականութեան։

ՏՔԹ. Գ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Մասնաւոր ծնընդական և միզային գործարաններու հիւանդութեանց
Հիւանդ պիտի ընդունի ամէն օր առաւօտէն մինչև 8ը (ը. թ.) Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Մէրհամէթճեան դեղարանին վրայի յարկն, իսկ 8էն վերջ իր տունը Բերա Միսք փողոց թիւ 36։
30—17

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ, արդէն իսկ առևտրական պաշտօնի մէջ, հմուտ ֆրանս. և գերմաներէն լեզուաց, վարժ սեղանաւորական գործառնութեանց, պատրաստ է ծառայել գոհացուցիչ պայմաններով և պատուաւոր երաշխաւորութեամբ վաճառատան մը մէջ։ Նաև վկայել է իր նախկին պաշտօնավարած վաճառատունէն։ Դիմել Բէշիկթաշի Տպարանը։ 4—4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իսլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Եմէնի նահանգին Տէֆթէրտար Նիյազի էֆ.ի. Միւթէմայիզի աստիճան՝ Բ. Դրան դիւրութեանց Սենտուկին յանձնաժողովոյ Բ. Քարտուղար Ֆուատ պէյի, Կիւլմիւլքինէ գաւառակին համարակալ Խալիտ էֆ.ի, և Սամոսի իշխանապետութեան Կ. Պոլսոյ գործակատար Ալէքսանդրոս Ղանդոս էֆ.ի։

— Օտար Մամլոյ Տեսչութեան Գ. Միւմէյյիզ անուանուեցաւ նոյն պաշտօնատան անդամ Քեազիմ պէյ։

Քէօթահիայի գաւառին Տէֆթէրհանէին տնօրէն անուանուեցաւ Սըվազի Տէֆթէրհանէին տնօրէն Օսման Նուրի էֆ., որուն յաջորդեց Գոնիայի Տէֆթէրհանէին տնօրէն Հիլմի էֆ.։

— Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Քէօսթէնճէի կառավարիչ Մ. Լուգա Բանազովէի. Բ. կարգի Օսմանիէ՝ հելլենական դեսպանատան նախորդ Ա. Թարգման Մ. Բրէջոզիի, Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Զէյթունի հռոմէական Հայոց առաջնորդ Տ. Յովհաննէսի։

ՐԷՖԹԻԷԻ ՏՈՒՐՔԸ. — Իգտամէ առնելով ծանուցած էինք թէ Սամսոնէ Եգիպտոս տարուած ծխախոտներու Րէֆթիէի տուրքը, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, 3 ղրշ.էն 1 ղրշ.ի իջած էր։ Մալիւմադ յաջորդ օրը փութացած էր հերքել այս կարևոր լուրն, որ ծխախոտի վաճառականներուն մեծ ուրախութիւն պատճառած էր։ Իգտամ իր այս աւուր թիւով կ՚պնդէ իր տուած լուրին ճշմարտութեան վրայ, ըսելով թէ Պետական Խորհրդոյ այս որոշում Եպարքոսական Թէզքէրէով Դեկտ. 22ին հաղորդուած է Ելմտական նախարարութեան։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա գաւառաց Իտարէի ժողովներուն համար դատավարական օրէնքի մը անհրաժեշտ պէտքը տեղեկագրած էր Բ. Դրան։ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղը, պատժական դատավարութեան օրինագրքին համաձայն, վարչական դատարաններու յատուկ դատավարական օրէնք մը ծրագրելու զբաղած է այժմ։

ԷՍՄԱ ՍՈՒԼԹԱՆՈՒՀԻՆ, որոյ մահը ծանուցինք մեր նախորդ թուով, Սուլթան Ազիզի դուստրն և Վեհ. Սուլթանին Ա. Թիկնապահ Մէհմէտ փաշայի կինն էր, որ ծնած էր 1870ին։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ Մնղեան տարեդարձին ի պատիւ Սոֆիայի Օսմ. Քոմիսէրին կողմէ տրուելիք պարահանդէսն, որ Ղրիգորիոս Մէտրապոլիտին մահուան պատճառաւ յետաձգուած էր, Գշ. իրիկուն տեղի ունեցաւ։ Ֆէրտինանտ իշխան, Պուլկար նախարարք և դիւանագիտական մարմնոյ անդամք ներկայ էին։ Իշխանին երաժշտաց խումբն ամբողջ երեկոյթի միջոցին նուագեց։ Հիանալի հրախաղութիւններ կատարուեցան։

ԱՐՔՈՒՆԻ ՆԱՒԱՐԱՆԻՆ մատակարարներէն Հաճի Եորկի, իր մատակարարած պիտոյքներուն մէջ, բարձրագոյն հաճութեան հակառակ զեղծումներ գործած ըլլալով, ծովային նախարարութիւնը ճամբու դրաւ զայն։

— Թէօֆիլոս էֆ. առաջարկեր է կարագ մատակարարել ծովային նախարարութեան, և նմոյշներ ներկայացուցեր է։ Սակայն նմոյշները տարրալուծելով, հաստատուեր է թէ խառնուրդ էին։ Քանի որ Հաճի Եորկի, խառնուրդ կարագ մատակարարելուն համար, նոյն պաշտօնարանէն վռնտուած էր, այլև աշխատելու է որ մատակարարք խառնուրդ կարագ չհայթայթեն, մանաւանդ յառաջիկայ Ռամազանին մէջ, և մատակարարութեան ճիւղն իր աչքը չորս բանալու է, կ՚ըսէ Իգտամ։

ԻԶՄԻՐԻ Հրէից Խախամպաշի Ապրահամ Բալաչի անցեալ Դշ. օրը մեռաւ, 92 տարեկան։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Ելմտական նախարարութիւնն այսօր Ռամազանի աթիւ մէյմէկ ամսական պիտի բաշխէ կառավարական բոլոր պաշտօնատարաց։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Զինովիեվ Յունուար 1ին երեկոյթ մը պիտի տայ, ուրուն պիտի հրաւիրէ Ռուս գաղթականութեան երեւելիներն և դեսպանական մարմնոյ անդամներէն մի քանին։

ՏԻԿԻՆ ԶԱՐԻՖԻ Շր. իրիկուն Համազգային Անկելանոցն այցելելով, 1000 ֆր. նուիրեց խելամ և ոչ-խելամ պատսպարեալներուն մէջ մէկ նուէր տրուելու համար։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ. — Ելմտական նախարարութիւնն Օսմ. Կայս. Պանքայէն փոխառութիւն մ՚ըրաւ յառաջիկայ Ռամազանի աթիւ։

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ. — Իշխանապետութեան խորհրդարանին քուէարկած օրէնսդրական տնօրէնութիւնք տպագրուեցան իշխանապետական տպարանին մէջ։ Այս տարի իշխանապետութեան դպրոցներն յաճախող երկսեռ ուսանողաց թիւն է 1300։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Տիմօ յածանաւն Իսկէնտէրուն ժամանեց։

ՏՔԹ. ԶԻՑԱ ՊԷՅ, որ 5 տարի առաջ կայս. կառավարութեան կողմէ Լոնտոն ղրկուած էր բնալուծութիւն ուսանելու, իր ուսումն աւարտելով Պոլիս վերադարձաւ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷ եկած լրոյ նայելով, կ՚ըսէ Մօնիթէօռ, տօներն հոն անցած են լաւ խաղաղութեամբ։

ՓՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Օսմ. Պանքայի պաշտօնեաներէն մին 600 ոսկիոյ գողութիւն մը գործեց։ Ընդհ. տնօրէնութիւնը ձերբակալել տուաւ զայն։

ՌԱՄԱԶԱՆԻ տօնն յառաջիկայ Ուրբ. օր պիտի սկսի, եթէ նչ. գիշեր կարելի ըլլայ լուսինը տեսնել, ապա թէ ոչ Շբ. օր պիտի սկսի։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ վարչութեան Լոնտոնէ գնած խոշոր շոգենաւը մայրաքաղաքս հասաւ, և արքունի նաւարանը տարւ մաքրուելու համար։ Այս շոգենաւ, որ 22,000 ոսկիոյ գնուած է, Թեւֆիք պիտի կոչուի։ Ժամը 11 մղոն արագութիւն ունի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Դեկտ. 23 ի Դշ. գիշեր ժամ 3ին Պեյլէհիր և Դըրիլի գաւառներուն մէջ երկրաշարժի բաւական զգացուեր է, բայց բարեբախտաբար ո և է վնաս չէ պատահեր։

ԵՐԵՑԼԻԻ հանքածուխի օսմ. ընկերութեան Զօնկուլտաքի մէջ ունեցած զտարանն այրեր է։

ՔՐՈՄԻ ՀԱՆՔԵՐԸ. — Պերլինէ Մ. Բոալերդ Թիչըր կայսերական կառավարութենէն խնդրեց իրեն հաղորդել մէկ ցանկն այն քրոմի հանքերուն որք կ՚շահագործուին Թուրքիոյ մէջ։ Մ. Թիչըրի այս ձեռնարկին շարժառիթն է սա իրողութիւն թէ շատ մ՚անձինք, իրեն կ՚դիմեն իրենց քրոմի հանքերուն շահագործութեան իրաւունքը ծախելու համար։

ՁՈՐԼՈՒԻ մէջ արջառախտ ծագած ըլլալով, երկրագործական նախարարութիւնը, միքրոպազննական հաստատութեան տնօրէն Տքթ. Նիքոլի հետ համաձայնութեամբ, որոշեց Տքթ. Րէֆիգ պէյը Զորլու ղրկել, հակաժանտախտային շիճուկով դարմանելու վարակեալ անասուններն ու ոչ վարակեալներն ալ պատուաստելու։ Տքթ. Րէֆիգ պէյ իր հետ պիտի տանի 1000 անասուններու բաւելու չափ շիճուկ։

ՎԷՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ կողմէ Վիլհէլմ կայսերնուիրեալ արաբական նժոյգները Պերլին տանող կայս. թիկնապահներն երէկ առաւօտ Եւրոպական կառախումբով մայրաքաղաքս վերադարձան։

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին քանի մը կողմերը տիրող արմտեաց նուազութեան պատճառաւ, տեղական իշխանութիւնք նոյն նահանգէն արմտեաց արտածութիւնն արգիլել ուզած էին։ Սակայն առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը քննութիւն կատարել տալով, հաստատեց թէ նոյն նահանգին մէջ ո՛չ սով կայ եւ ոչ արմտեաց նուազութիւն. և հետեւապէս հեռագրաւ հրաման ղրկեց կուսակալութեան որ արգելք չյարուցանէ արտածութեանց դէմ։

ԿԱՅՍ. ԹԻԿՆԱՊԱՀ Մէհմէտ Աալի պէյ, որ Իտալիոյ մէջ ուսում առած քաջ պատկերհան ու միանգամայն երաժիշտ մ՚էր, եւ հազիւ 26 տարեկան, նախընթաց օրը մեռաւ։

ՊՈՒՔՐԷՇԻ Օսմ. դեսպան Քեազիմ պէյ քանի մ՚օրէ ի վեր հիւանդ էր. Բժիշկները պատուիրեր են քանի մը օր հանգիստ ընել։

ՕՏԱՐ ԹՂԹԱՏՈՒՆՔ. — Բէյթէր Լոյտ կ՚ծանուցանէ թէ Բ. Դուռը ծանուցագիր մ՚ուղղելով օտար դեսպանատանց ղեկուցած է թէ ցամաքի ճամբով թղթատարական պայուսակները մի միայն օսմ. թղթատարութեան ձեռամբ պէտք է ղրկուին, և հետեւապէս օտար թղթատունք պէտք չէ նամակ և ծրար ընդունին ներքին գաւառներու համար։

ՊԱՏՂԳԻՒՂԻ թաղապետութիւնը պայմանագիր մը կնքեց օդային կազի ընկերութեան հետ, որով այս վերջինն յանձն առաւ 255 նոր լապտերներ զետեղել այդ գիւղին զանազան կողմերը։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Հուռէյաթ շոգենաւն, որ Սեւ-Ծով կ՚երթար, Շբ. օրը խրեցաւ ի Պէօյիւքտէրէ։

— Շբ.-օրը Սեւ-ծովու մէջ տիրող փոթորկին պատճառաւ, շատ մը շոգենաւեր չկրցան նեղուցէն դուրս ելնել և պարտաւորեցան Գավաքի առջեւ խարսխել։

ՔՐՈՄԷ Դեկտ. 24 թուով հեռագիր մը կ՚ծանուցանէ թէ հեղեղանման անձրեւներ պատահեցեր են։ 400 պարկ չաքար, 200 պարկ լուբիա, 200 պարկ ալիւր և 100 պարկ արմտիք, որք քարափին վրայ կ՚գտնուէին անպատսպար, բոլորովին թրջուեր են։ Քարափի ընկերութեան պաշտօնեաներն հոգերնին անգամ չեն ըրեր։

ՍԱՄՍՈՆԻ իշխան Սթէփանաքի Միւգիւրիւս պէյ երէկ մայրաքաղաքս մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին վերադառնալու։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ կուսակալութեան փոխանորդ Խալիլ պէյ Պրուսայէ մայրաքաղաքս եկաւ։

ՀԱՑ ԵՒ ՄԻՍ. — Ջէոհէաս պաշտօնատունը քննութիւն կ՚կատարէ հասկնալու համար թէ հացին ու մսին ներկայ գինը կարելի չէ՞ զեղչել տալ, Ռամազանի առթիւ ժողովրդեան դիւրութիւն մը ընծայելու համար։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸՆ որոշեց որ իրենց պաշտօնէն հրաժարող կառավարիչները, գայմագամներն ու միւտիրները ուրիշ պաշտօնի չկոչուին, մինչեւ որ Պետական Խորհուրդն անոնց հրաժարման պատճառները չքննէ։

ՍԷՕՔԷ գաւառակին Նուրան գիւղի բնակիչք արմտիքի պէտք ունենալով, Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, տեղական իշխանութիւնք 600 գրիւ ցորեն և 300 գրիւ գարի փոխ պիտի տան կարօտ գիւղացիներուն։

ԻԶՄԻՐԷ կ՚գրեն թէ Այտընի երկաթուղւոյ կառախումբն անցեալ Կիր. օրը Թէրէէ Այտընի երթալու միջոցին արկածի մը պատահելով, 3 ժամ ուշացեր է։ Այս արկածն ուրիշ բան չէ եթէ ոչ կառախմբի մը գծէն դուրս ելնելը, որ յառաջ եկած է անծանօթ անձի մը կողմէ չար դիտաւորութեամբ աքծանին [մագաս] մէջտեղը քար մը դրուած ըլլալէն։ Երկաթուղւոյն ընկերութիւնը կ՚փնտռէ այս չարամիտ անձը։

—Այտընի երկաթուղւոյ հասոյթն երթալով կ՚պակսի։ Անցեալ շաբթուան հասոյթն եղած է 360,995 ղշ. մինչդեռ անցեալ տարի նոյն շաբթուան մէջ 654,795 ղշ. եղած էր։ Այս նուազութեան գլխաւոր պատճառն է այս տարի բերքերուն պակաս ըլլալը։

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷ կ՚գրեն թէ անցեալ շաբթու եռակայմ առագաստանաւ մը, կրետէ երթալու ատեն, Հաժման գիշեր ատեն անծանօթ շոգենաւէ մը ընդհարում կրելով ընկղմեր է։ Նաւապետն ու նաւաստիք երկու մակոյկներու մէջ մտնելով օգնութիւն խնդրեր են շոգենաւէն, բայց սա առանց ականջ կախելու առեր քալեր է։ Քիչ մը վերջը նաւաստիներէն երկուքն ազատուեր են Ֆրանսական նաւու մը կողմէ, բայց յայտնի չէ թէ միւսներն ի՛նչ եղած են։

ԵՄԷՆԻ նահանգին ամէն կողմն անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնը վերահաստատուած ըլլալով, պէտք եղած քաղաքային և զինուորական բարենորոգութիւնք սկսած են գործադրուիլ։ Նոյն նահանգին համար կանոնաւոր ոստիկան-զինուորութիւն մը պիտի կազմակերպուի։

ՍԹԱՆՏԱՐՏ, Օսմ. տէրութեան զինուորական զօրութեան վրայ խօսելով, կ՚ըսէ թէ կայս. կառավարութիւնն այժմ կարող է 1 միլիոն հետեւակ և 200,000 հեծեալ ու թնդանօթաձիգ զօրք պատերազմական վիճակի մէջ դնել, եթէ հարկ ըլլայ։

ՊՈՒԼԿԱՐ կառավարութիւնն, Արեւելեան երկաթուղւոյ քանի մը գիծերուն գնման խնդիրը լուծելէ յետոյ հիմա իր ուշադրութիւնը նուիրած է հանրային պարտուց արժէթուղթերը փոփոխելու խնդրոյն, անոնց տոկոսն % 6էն 5ի իջեցնելով։ Պուլկարիոյ հանրային պարտքն է հիմա կլոր թուով 200,500,000 ֆր.։

ԷՎՔԱՖԻ նախարարութիւնն որոշեց բոլոր իսլամական գերեզմանատանց պատերը նորոգել և յարատեւ հսկողութեան տակ պահել։

ԹԷՀՐԱՆԻ նախորդ դեսպան Միւնիֆ փաշա իր վերջին հիւանդութենէն սկսած է ապաքինիլ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Պատրիարք Հայրը Շբթ. իրիկուն ի Կէտիք-Փաշա այցելեց ազգային վարժարանն, և հիւրընկալուեցաւ Թաղական Խորհրդին ատենապետ Մարտիրոս էֆ. Էքսէրճեանի կողմէ։ Երէկ Թաղին եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց եւ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ Յովհաննէս Աւետարանչին և Սիրոյ վրայ, ցերեկին ալ հիւրընկալուեցաւ նոյն էֆէնտիին կողմէ, եւ երեկոյին Բերա իր բնակարանը դարձաւ։

—Կ՚լսենք թէ անհիմն է այն զրոյց թէ Գարակէօզեան իրաւախոհութիւնն ետ մնացած ըլլայ։ Այս կարգադրութեան վերաբերեալ պաշտօնական ձեւակերպութիւնք ի մօտոյ պիտի ամբողջացուին, մի կողմէ կտակագրին ետ տրուելովն, եւ միւս կողմէ պէտք եղած ստորագրութեանց փոխանակուելովն, ինչպէս որոշուած էր Վարչական Ցանձնաժողովին եւ ի վերջոյ Խառն Ժողովին մեծամասնութեան կողմէ։ Միայն Տիկին Երմոնէի մահուան առթիւ ետ մնացեր էին այս ձեւակերպութիւնք։ Բայց Նոր Տարւոյն սկիզբն ամէն բան պիտի լմննայ, կ՚ըսուի, որով 1899ի հետ պիտի վերջանայ միամեայ պայմանաժամն, որ սահմանուած է յանձնառութեանց գործադրման համար։ Կարգադրութեան վերջնական ձեւը պիտի ըլլայ, կ՚ըսուի, ինչ որ յիշած էինք Խառն Ժողովոյ վերջին նստին վրայ խօսելու առթիւ։

—Գարա Կէօմրիւկի Խնամակալութիւնը, Քղիի Խուրս գիւղի կարօտ եկեղեցւոյն համար 39 կտոր անօթ պատրաստած, և Ս. Պատրիարք Հօր հաւանութիւնը խնդրած է զանոնք ղրկելու համար։ Ս. Պատրիարք Հայրն հաւանեցաւ։

— Երուսաղէմայ Պատր. Փոխանորդ Գէորգ Եպսկ. Երէցեան, Արաբկիրի Խորոչ գիւղի եկեղեցւոյն և վարժարանին 56 կտոր գիրք նուիրած է որք Պատրիարքանի միջոցաւ պիտի ղըրկուին։

—Բերայի Աղքատախնամը ներկայիս կոչում կ՚ընէ արգոյ թաղեցւոց մարդասիրական զգացմանց, ուրախացնելու համար թաղիս բազմաթիւ կարօտ հիւանդներն և աղքատները սրբտարուքի նուէրով, որուն դիւրութիւն ընծայելու համար Աղքատախնամիս դրամենեակը հանգանակութեան յատուկ տուփ մը բացուած է, ուր կարելի է արժանագրուիլ ամէն օր, մինչեւ կէս օր։

Ի Դիմաց Աղքատախնամի
Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. Մուրճեան Տքթ. Տ. Աճէմեան
25 Դեկտ. 98

—Իզմիրէ մեզ կ՚գրեն Դեկտ. 24 թուով.—«Մելքիսեդեկ Սրբազանն առաջնորդութիւնն ընդունի կամ ոչ, պիտի ընտրուի։ 600 ստորագրութեամբ հանրագիր մը երեք օրուան մէջ ներկայացաւ Գաւառական Ժողովին։ Իզմիրի համար այսքան խոշոր հանրագրութիւն երբեք տեսնուած չէ։ Եւսուփ Չելէպի, Պալեօզեան Մատթէոս էֆ., Սպարթալեան Թագւոր էֆ. Ալապեան, Թաքթաքեան, Կիւրինլեան, Վէմեան, պէտ ո՛ր մէկն յիշեմ, տոնցմէ սկսեալ մինչեւ արհեստաւոր յետին դասն ստորագրելու փափաք յայտնած են։ Նա է մեր հօտին կ՚ըսեն. այն պիտի կրնայ փրկել թեմն այս վիճակէն։ Երէկ առաջնորդական ընտրութեան համար Գաւառական Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ։ Սակայն ժողովականի մը անլուր մէկ առաջարկը քուէի դրուելով, ժողովականաց շատերու անհամաձայնութեան պատճառաւ ընդունուեցաւ. այն է «Պատրիարքարանէ բոլոր անպաշտօն եկեղեցականներու ցուցակը խնդրել»։ Աւասիկ առաջարկութիւն մը որ թէեւ կանոնական է, սակայն տեսնուած ալ բան չէ. բայց հոս Իզմիր է, ամէն բան կ՚լուսացուի. բայց առանք բոլոր ձեւեր են, վերջը վերջը խնդիրը պիտի գլորի Մելքիսեդեկ Սրբազանի վրայ։»

—Խասգեղի Աղքատախնամը շնորհակալութեամբ կ՚ծանուցանէ մեզ թէ կամսարական եղբարք որ յԵգիպտոս՝ Խասգեղի աղքատիկ մանկտւոյն հանդերձ շինելու համար քառասուն օսմ. ոսկի նուիրած են։ Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան ալ հինգ ոսկի նուիրած է, իր քրոջ, Տիկին Երմոնէ Գարակէօզեանի մահուան առթիւ։

— Գում գափուի Աղքատախնամն ալ շնորհակալութիւն կ՚յայտնէ Ցարութիւն էֆ. Գնաճեանի 1 թօփ կերպասի և Նաշիտ էֆ. Գըլըճճեանի՝ 2 թօփ կերպասի համար ի նպաստ չորս միացեալ թաղերու աղքատներուն։

Ցաւօք կ՚լսենք թէ վսեմ. ԺՈԶԷՖ ԷՖ. ԱԶԱՐԵԱՆ, կրտսերագոյն եղբայր Հայ-Հռոմէականաց Կ.- Պատրիարք Տ. Ազարեան Սրբազանի, որ ժամանակէ մ՚ի վեր անկողնոյ կ՚ծառայէր, այս գիշեր ժամ 2½ին յանկարծամահ եղեր է Բէրա-Բալասի մէջ։

Այրի Տիկին Մարիցա Պասմաճեան, Օր. Վերգինէ Ազգլէկեան, Տէր և Տիկին Միքայէլ Ցակոբեան և զաւակունք, իրենց սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որք հաճեցան իրենց համակրանաց հաւաստիքն արտայայտել Տիկին ԵՐԱՆՈՒՀԻ Ց. ԱԶԱՑԵԱՆԻ մահուան առթիւ։

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ (Ատաբազար.) — Հաճեցէք իմացնել անոնց թէ Կ. Պոլսոյ մէջ գաղղ" ոսկին 95 ղրշ.ի կ՚րանի միայն. Թէ մեր բաժանորդութիւնք Մէճիտով են, ինչպէս ամէն օր կ՚ազդարարուի թերթին պայմաններուն մէջ. Թէ 200 ղրշ.ի թերթն 140 ղրշ.ի տալէն ետքը, դրամի կորուստ ալ չենք կրնար կրել, եւ թէ Սարրաֆի հետ բնաւ գործ չունինք մենք։ Այս պայմանները ծանր գտնող Տեարք բաժանորդացուք կարող են ուրիշ թերթեր պատուել իրենց թանկագին բարեհաճութեամբ։

ՏՔԹ. ԹԱՇՃԵԱՆ ԷՖ. (Հանէրէ.) — Կ՚ըսէք թէ բաժնեգինը ղրկեցիք Պաղտատ, բայց հոն Սըվաճեան էֆ. ձեզմէ դրամ չէ ստացեր։ Թիւրիմացութիւն մը կայ։ Ձեր անունով ո՛ եւ է վճարում եղած չէ մեզ, առաջինէն (և վերջինէն) զատ զոր դուք անձամբ կատարած էք աստ։

ԼԻԲԹԸՆԻ ԹԷՅԸ

ԼԻԲԹԸՆԻ ԹԷՅԵՐՆ ԱՄԵՆԱԼԱՒ ԹԷՅԵՐՆ ԵՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՇԱՏ Կ՚ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Ամենէն ազնուագոյն թէյը զոր աշխարհ կրնայ արտադրել՝ ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ԱՆԱՐԱՏ և ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ. Մշակողէն ուղղակի սպառողին ղրկուած անխարդախ։

ԼԻԲԹԸՆԻ ԹԷՅԵՐԸ Շիքակոյի արուեստահանդէսին բրիտանական բաժնին մէջ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ և միակ մրցանակը շահեցան։

Լիբթըն, ի Սէյլան, Թէյ, Սուրճ և Քաքաօ մշակող։

Աշխարհի մէջ ամէնէն աւելի մեծ գործ ընող թէյի, Սուրճի և Քաքաոյի վրայ։

Միակ կալուածատէր ի Սէյլան, Թէյ, Սուրճ և Քաքաօ արտադրող հետեւեալ հաչակաւոր ագարակներուն. — Տամպադէն, Լէյմասդոտ, Մոնէրաքանտ, Մահուտամպադէն, Մուզաքէլ, Բուրբասի, Նանակալլա, Ծիկրանէլլա և Քարանտակալլա, որոց մէջ հազարաւոր արտավարներու վրայ ցանուած են ամենալաւ ԹԷՅ, ՍՈՒՐՃ, և ՔԱՔԱՕ։ Գլխաւոր կեդրոն Սիթի Րոտ, Լոնտոն, Է. Ս. Անգլիա։

Ն. Պ. Բռնվրուլօս, Գործակալ եւ կեդրոնավայր, Նոմիքօ Խան, Կալատա, Մումհանէ։ 15—10

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 8 Յունվ.—Անգլիական կառավարութիւնը կապոյտ Տետրակ մը հրատարակեց Մատակասքարի վրայ, որ ծայրայեղ կերպիւ յարձակողական է Ֆրանսայի դէմ։ Երկարօրէն կ՚թուէ անգլիական վաճառականութեան գանգատներն այն մաքսապաշտ դրութեան դէմ, որ շնորհուած է զուտ Գաղղիական ապրանքներուն ի Մատակասքար մուտքին համար։ Անգլիական կառավարութիւնը կարգ մը պաշտօնագրերու մէջ կ՚հաստատէ որ եթէ Անգլիա առաջուց գիտնար որ Մատակասքարի Ֆրանսական պարզ թեւարկութեան պիտի յաջորդէր այն կղզիին Ֆրանսային հետ կցումն, այն ատեն Անգլիա կ՚միջամտէր ի նպաստ Հովա բնիկներուն։

—Ծիպրալթարի մէջ տեղի ունեցած վէճին պատճառն էր Անգլիացիներուն վարմունքն, որք կ՚ուզէին տուրքերն հաւաքել անգլ. դրամով, մինչ գործաւորներն իրենց վարձքերը սպանիական դրամով կ՚առնեն։

ԲԱՐԻԶ.—Վճռաբեկ Ատեանը Բչ. օրուան (այսօր) համար հրաւիրեց զՄ. Բալէօլոկ, որ քաղաքական դիւանապետ էր՝ 1894ին Տրէյֆիւսի դատին ատեն արտաքին գործոց նախարար Մ. Քազիմիր Բէրիէի օրով։ Այժմու արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ արձակեց զՄ. Բալէօլոկ պաշտօնական գաղտնիքի պարտաւորութենէն։

ՀՌՈՄ.—Կ՚ծանուցուի թէ Ռաս Մանկաշա հնազանդութիւն յայտնած չըլլալով, Մենելիք զանիկա պատժելու կը պատրաստուի։ Մօտ օրերս ճակատամարտ մը կ՚սպասուի Եթովպիոյ խաղաղութեան սահմանագլխին մօտ։

—Կ՚հաստատուի թէ Անգլիա և Հաբէշստան որոշում մ՚ըրեր են իրենց ազդեցութեան շրջանակներու մասին, կապոյտ Նեղոսէն մինչեւ Բահր...

ԲԱՐԻԶ. — Մ. Քավէնեաք Հայրենասիրաց Դաշնակցութեան անդամակցելու առաջարկն ընդունեց։

— Տիկին Տրէյֆիւս իր ամուսնէն հեռագիր մ՚առաւ, որով կ՚ըսէ թէ իր առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ՄԱՏՐԻՏ.—Քուպացի շատ մը ապստամբապետք յայտարարեր են որ, եթէ Ամերիկացիք չհաւանին Քուպայի անկախութեան, իրենք պիտի կռուին ամերիկացւոց դէմ մինչեւ յետին անհատը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդ Քարոլիս կոմս անձնասպան եղաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Կաթոլիկներուն և օրթոտոքսներուն միջեւ նուիրական վայրերու նկատմամբ ծագած խնդիրը կարգադրելու համար Բարիզի և Պետերսպուրկի դահլիճներուն բանակցութիւնք ծանր դժուարութիւններու կ՚րախին, ռուսական Սինոդին դժուարահաճ ընթացքին պատճառաւ։

ԼԻԶՊՈՆԱ.—Նախարարապետն յայտարարեց թէ երբ միջազգային կռիւ ծագի, Բորդուկալ մինակ չպիտի մնայ։ Մատրիտի լրագիրք կ՚ըսեն թէ Նախարարապետն այս խօսքով Անգլիոյ կ՚ակնարկէ։

ՀՌՈՄ.—Դրիպունա կ՚ըսէ թէ մէկ ամիսէն պիտի վերջանայ Ֆրանքեւիտալական պայմանագրութիւնը, Րահէյդայի իտալական և Օպոքի Ֆրանսական գաղթավայրերու մասին։ Կ՚հերքուի այն լուր թէ Մենելիք կ՚փափաքի Կարմիր ծովուն վրայ կէտի մը տիրանալ կամ Րահէյտան գրաւել։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ֆինլանտիոյ արքեպիսկոպոս Տ. Անտոնիոս Պետերսպուրկի մետրապոլիտ անուանուեցաւ։

ԳԱՀԻՐԷ. — Զանազան Սուտանցի բարձրաստիճան Շէյխեր Լորտ Քրոմըրի և Քիչնէր փաշայի այցելութիւն տուին Օմտուրմանի մէջ։ Լորտ Քրոմըր ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ անգլեւեգիպտական կառավարութեան միակ ներկայացուցիչն է ի Սուտան Քիչնէր փաշա։ Սուտանը Լոնտոնէ կամ Գահիրէէ կառավարելու ո և է փորձ պիտի չըլլայ։ Լորտ Քրոմըր խոստացաւ որ բնիկներուն կրօնքը պիտի յարգուի, պիտի ապահովուի աղքատին ու հարուստին իրաւունքը։ Այս ճառ ծափերով ընդունուեցաւ։

—Լորտ Քրոմըր ի Խարթում Կորտոն Քոլէճի հիմնաքարը դնելուն առթիւ խօսած ճառին մէջ, յայտարարեց թէ դասախօսութիւնք արաբերէն լեզուով պիտի կատարուին։

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ

ՍԿԻԽՏԱՊՐՑԻՆԵՐՈՒՆ. — Կ՚ուզէ՞ք, Կաղանդի առթիւ նուէրները խնայողութեամբ ու ճաշակաւոր գնել, դիմեցէք Փիլթօֆճեանի Խոտջաղան վաճառատունը, Սէլամսըզ Աճի Պասէմ։ Պիտի գտնէք սիրուն խաղալիքներ իր տեսակներով, շնորհաւորական քառթեր ամէն լեզուէ, ճոխ մթերք մը դպրոցական պիտոյից ու դասագրեանց փէթռ-քաժի ամէն տեսակ առարկաներ են։ Միշտ պատրաստ կայ նաեւ հետեւեալները. ձեռագործի առարկաներ, թաւիշի վրայ բանուած մուճակներ, գասպէթներ։ Ընտիր ըմպելիք, քոնեաք, շաքարեղէն, թէյ, պիսքիւի են։ Տոն և խոհանոցի (էմայէ) ամաններ։ Կօշիկ ու կշիռ նշանով լաստիկներ։ Անմրցելի գիներով։ 8—4

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 8 Յունվ.—Վճռաբեկ Ատեանին նախագահներէն մին Մ. Քընէ տը Պօրբէր հրաժարական ղրկեց դատական գործոց նախարարին։

—Վճռաբեկ Ատենին խորհրդականներէն Մ. Աթալէն հարցաքննեց Տըպէօ քաղաքապետական զինուորն, որ Տրէյֆիւսի ստորնացման օրը լսած պիտի ըլլայ թէ Տրէյֆիւս ըսաւ. «Եթէ յանցաւոր եմ, մինակ ես չեմ։»

— Անցած տարի գաղթային նախորդ նախարար Մ. Լըպոնի ի Սենեկալ և ի Սուտան ճամբորդութեան ընկերացող Մ. Լակուխյէր Պոգլեր Յուն. 15ին Մարսիլիայէ նաւ պիտի նստի Հնդկաչին երթալու, գաղթային նախարար Մ. Կիյյէնի յանձնարարութեամբ Հնդկաչինու մէջ տնտեսական ուսումնասիրութիւններ ընելու համար։

ՊՈՑՏԱՄ.—Վիլհէլմ կայսր գրեթէ բոլորովին ապաքինած, այսօր երկարօրէն շրջագայեցաւ պալատին պարտէզին մէջ։

ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ ՄԱՌԱՆ

Ղալաթիա, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, Թիւ 2

Սուքիասեան էֆ., ծանօթ հայ գինեգործն, այս ձմեռ եւս, Նախորդ ձմեռներուն պէս, ի վաճառ հանած է ընտիր գինիներ տեղական, Միւքէթ, Քէչի մէմէսի, Նուրնիկեար և Հորա խաղողներէն, սպիտակ ու կարմիր, երեքէն մինչեւ եօթն տարուան հնութեամբ։ Գիներ չափաւոր։ Լաւագոյն վկայութիւնք փափկաճաշակներու կողմէ։ 25—7

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՄԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Մէջի Դ.	Օ. Ո.	25 05¼
Ամենէն բարձր գին	»	25 06
Ամենէն վար գին	»	25 04½
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	110 ½
Ամենէն բարձր գին	»	110 ⅜
Ամենէն վար գին	»	110 ½

ԲԱՑՈՒՄ 28 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Մէջի Դ.	Օ. Ո.	25 06
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	110 ¼
Օսմանիյէ	»	— —
Րէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. կայս. Պանքա	ֆր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթօմ.	Օ. Ո	9 28
Երկրագործական Պանքա	»	8 35
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 08
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 07
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	787 —
» ժուիսանս	»	282 —
» պարտաթղ.	»	496 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	209 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455 —

ՍԹՈՒԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Ա. Ո.	— 80
» ութ օրուան	»	2 30
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 20
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 03
Մէթալիք	»	95 50
Ռուսլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 37
Բարիզ 3 »	Ֆր.	22 85
Ֆիորին ժամուս	»	10 85

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Յունվ.

Օսմ. Քոնս. Մէջի Բ.	Ա. Ո.	47 25
» » » Գ.	»	27 —
» » » Դ. բաց.	»	22 63
» » » Դ. գոց.	»	22 63
Փոխառութիւն Պաշտպ.	»	80 50
» Օսմ. 3½ %	»	100 37
Օսմ. Րէժի	»	— —
Օսմ. կայս. Պանքա	»	12 —
Այտընի երկաթուղի	»	11 37
Եգիպտական միացեալ	»	106 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 69
Հելլէնական 5 %	»	42 —
Մօնօբօլ Հելլէնական 4 %	»	48 —
Ռանթ » 4 %	»	33 75
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	97 —
» Նոր » 6 % 1892	»	97 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 42½
Դրամագեղչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 7 Յունվ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	99 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	114 70
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	98 10
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 26

ԲԱՐԻԶ, 7 Յունվ.

Օսմ. Քոնս. Մէջի Դ. բաց.	ղրշ.	22 90
» » » Դ. գոց.		22 87
» » » Բ.	»	47 35
» » » Գ.	»	27 —
Օսմանիյէ	»	400 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	110 25
Օսմ. կայս. Պանքա	»	548 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101 60
Քրէտի Լիոնէ	»	860 —
Պանք տը Բարի	»	935 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	92 65
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	46 65
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 19
Դրամագեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Յունվ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիոր.	47 80
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 80
Օսմ. Րէժի	»	122 20

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՑԱՆՔԱՐԵՐՔ. —Ցորեն.— Ժամանեցին 9,000 պարկ Թրիէսթէ, 1,050 պարկ Ռուս և 700 պարկ փոշի, և ծախուեցան 84—85 ղրուշէն։ Խաշխաշ.— Ժամանեցին 4,500 պարկ և ծախուեցան։ Կ՚արժէ օխան 4.80—6.50 ղշ։ Բրինձ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 650 պարկ Եգիպտական և 150 պարկ Րիզոն։ Գիներն են Եգիպտական 85-86 ղշ., Րիզոն 42-43 ֆր. և Րանկուն 106 ղշ։ Սիզերէական կորեկ.—Թակարդքի վրայ քանի մը գործեր եղան օխան 11ղշ.էն։ Մ.-Ժ. ժամանեցին և ծախուեցան 1,500 սնտուկ Ֆուրնիէ եւ 1,000 սնտուկ Աբոլլոն։ Պօսֆոր՝ քիլօն 3.87½ ղրշ. Ֆուրնիէ՝ սնտուկը 46½—47 ղրշ։ Աբոլլոն՝ 45 ղրշ։ Բաշխել.— Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 20 ղրշ.էն։ Պոլսոյ մէջ սնտուկը 24 ղրշ., ոսկին 100 ղշ.էն։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱՂԲՈՂ. — Ժամանեցին և ծախուեցան 50 տակառ Ուլատոֆքա, 20 տակառ Թէրէսչէնքօ, 100 տակառ ռումանական, 20 տակառ Կէնորտօ և 30 տակառ Թրոսքիանէց։ Հրապարակն հանդարտ է։ Գիներն իյնալու վրայ են։

ՀԱՆՔԱՄՈՒԽ.—Բաւական կարեւոր վաճառումներ եղան։ Կ՚արժէ Քարտիֆ՝ 24.6, Նիւքասլ՝ 21.6 եւ սկովտական՝ 20½—23։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Անատոլուի համար բաւական բանուկ գործեր կ՚ըլլան։ Մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ շատ գործ չեղաւ։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.—Թէֆթիք. 1,200 հակ ծախուեցան Էնկիւրիի տեսակ, 18—20 ղրուշի օխան։ Բուրդ.—Նոր արտադրութիւնք անցած տարուանին չափ առատ չեն գար։ Իզմիրի մէջ քանի մը գործեր եղան 225 ղրուշի։ Բամպակ. — Ժամանեցին 15,000 օխա Իզմիր։ Մըսըր Չարշըի մէջ Իզմիրի տեսակին վրայ մասնաւոր գործեր եղան, 4½ ղրշ.ի օխան։ Իզմիրի մէջ աւելստուրն աւելի բանուկ է. Քանի մը գործեր եղան 205—206 ղշ.ի։ Մետաքս.— Խոզակի գինը բարձրանալու վրայ է։ Վաճառում չկայ։ Պրուսայի մէջ բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Մարսիլիոյ հրապարակը նուազ բանուկ է, բայց տօներէն վերջ գործերու վերսկսելուն կ՚սպասուի։ Լոնտոնի հրապարակը բանուկ է և գիներն ամուր են։ Իզմիրի մէջ միշտ խոզակի խնդրանք կայ, բայց ապրանք չի գար։ Ի Լիոն Պրուսայի բժժական մետաքսի [Կրէժ] գինն է 35—43 ֆր., Սուրիա՝ 40—43, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 44-47. Պրուսա 41։ Կապոյ.— Շարունակ ապրանք կուգայ. սակայն վաճառմունք սահմանափակ են։ Ցառաջիկային կարեւոր գործեր կ՚սպասուին։ Աֆիոն.—Ծախուեցաւ 34 սնտուկ դեղագործի տեսակ 130 ղշ.էն։ Իզմիրի մէջ հրապարակն աւելի հանդարտ է. գիներն են՝ նոր բերք Գարահիսար, 90 ղրուշ, հին բերք 88 ղրուշ։ Պատրաստ կայ 2,190 սնտուկ։ Գաջ Խէժ. — Վաճառումները կ՚շարունակեն.—Ծախուեցան 15 պարկ կեսարիա սպիտակ, օխ. 14⅝—15 ղշ., 45 պարկ դեղին 12—13 ղրշ.ի։ Իզմիրի մէջ գործ չկայ։ Մահմուտիէ.— 60 — 200 ղրուշ։ Սալեփ. Վաճառում չկայ։ Գիներն են 10—14 ղրշ. օխան։ Դեղին Հատապտուղ.— Հոս վաճառում չկայ. Իզմիրի մէջ խնդրանք կայ 19½—19⅝ ղշ. ի։ Դեղին ծռեր.— Ծախուեցան 58 պարկ 84 փարայի օխան։ Իզմիրի մէջ քանի մը վաճառումներ եղան օխան 100 — 117 փարայի։ Գեղս.— Վաճառում չկայ. գիներն հաստատ են. օխան 3—7 ղրշ։ Մոմ.— Գործ չկայ. եղանակն անցած է։ Ընկոյզ.—Ծախուեցաւ 400 պարկ. այս տարուան բերքն ստորին է. 100 օխան 85—88 ղրուշ։ Կաղին. — Կ՚արժէ կենդինարը 115—120 ղրշ։ Գիները բարձրանալու հակամէտ են, բերքին քանակութեան վրայ առնուած անճշգրիտ լուրերուն պատճառաւ, թէեւ տեսակի կողմէ լաւ է։ Խաղող. վաճառումն աննշան է. Իզմիրի մէջ գիներն հաստատ են և բարձրանալու հակամէտ։ Կենդինարն 34—37, 60—65, 68—72, 70—75, 80—88 ղրշ։ Պիստակ.— Գործ չեղաւ հոս. Իզմիրի մէջ վաճառման եղանակն անցած է։ Սուլթանիէի համար խնդրանք կայ 165—245 փարայի օխան. կարմիր չամիչի վրայ գործ չկայ. սեւ չամիչի խնդրանք չկայ։ Չամիչին գինը 4—5½։ Նուշ.—5-5½ ղրշ։ Չոր թուզ.—Օխան 20 փր.էն 4½ ղշ։ Թուզ.—1½—3¼ ղշ. օխան։ Մշմշ.— Գիներն անփոփոխ են։ Օխան 22—45 ղշ։

(Առեւտր. Սենեկէ Լրաբեր, 8 Յունուար, 99)

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՉ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,558 989
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 2,927,988

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,125,558
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 1,095,873

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ընդունին ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի նպաստաւոր եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն յաջորդական ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց ձեռնհասութեամբ եւ իրենց պահեստի միլիոնաւոր արժէքներուն երաշխաւորութեամբ: — Նաեւ եթէ ապագայի իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ վճարած փոխարինն 31 000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ ...ալի պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն. առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ միացեալ երեք Ընկերութեանց.

ՄՈԳԱԿԱՆ ՋՈՒՐ [EAU MAGIQUE]
ԿԱՄ ՄԱԶԻ ԵՒ ՄՕՐՈՒՔԻ ՀԱՄԱՐ
ՆԵՐԿԱԶՕՐԻՐԵՐ

Խարտեաչ, շագանակագոյն և սեւ գոյներու համար մասնաւոր Ջուրեր.

Այս անմլաս հեղուկներ՝ մազերու, մօրուքի և պեխերու համար՝ ցարդ հնարուած մազի ջուրերուն ամէնէն կատարեալն են։ Մէկ երկու անգամ գործածուելով, առանց մորթն սրտաւորելու, և առանց մազերն աղտոտելու, գորշ կամ սպիտակ մազերը, մօրուքն և պեխերը նախնական բնական գոյնովը կ'ներկեն։ Այս ներկերուն՝ թէ՛ մայրաքաղաքին թէ՛ գաւառաց և թէ օտար երկաց, առողջութեան անմլաս և արուեստակեալ արտադրութիւններէն գերազանց լինելն՝ հմուտ և ձեռնհաս մարմնոց ձեռամբ տարրալուծուելով՝ փորձով և քննութեամբ հաստատուած է, և իրենց պատրաստութիւնն ու վաճառումն արտօնեալ է։ Մէկ սրուակին գինն է 12 ղրշ.։ Ամէն սրուակ ներկին գործածման եղանակը բացատրող յայտարարութիւն մ'ունի։ Տասնեակով առնողին համար մէկն մի տուփի մէկ ղրշ. զեղչ կ'ըլլայ։

Գլխաւոր Մթերանոցք վաճառման.
Ստամպոլ Պահճէ - Գափու Փասապեան էֆ. ի Դեղորէից մթերանոցը, թիւ 7։

ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻՔ. — Աք - Սարայ Խուճէմ Բէրթէվ պէյին դեղարանը. Սկիւտարի չուկան, Պոյաճի փողոցին դէմը, Մինաս աղային պօնմարշէն։ Պազար-պաշի Արթաքի էֆ. Քրիսեանին դեղարանը։ Կ. Աղաբէկեան

10—3

ՎԵՐՆՈՏՈՒԹԻՒՆ

Վերնոտութիւնը (—) այս սոսկալի ախտ երկար ժամանակ անբուժելի կ'կարծուէր, բայց գիտական յառաջդիմութեանց շնորհիւ ամենայն դիւրութեամբ կ'բժշկուի։ ՏՐԱԺԷ ԺԷԼԻՆՕ դեղն, եւրոպեան առաջնակարգ բժիշկներու ձեռքով հազարաւոր վերնոտներու վրայ փորձուած է և հռչակի արդիւնք արտադրած. Եւրոպիոյ ամէն հիւանդանոցներուն մէջ վերնոտութիւնը հիմնապէս բուժելու համար ՏՐԱԺԷ ԺԷԼԻՆՕ միայն կը գործածեն։ Բաց ի վերնոտութենէ, կը բուժէ արգանդախտը (...), ջղային հիւանդութիւններն ևն. ևն. Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարանաց մէջ. 26—12

ԿՈՋԱՄՈՋ Յ. ՊԵՅԼԻԿՃԵ'ԱՆ

ՄՐՑՈՒՄ ՃԱՇԱԿԻ, ՄՐՑՈՒՄ ՏԱԿՈՒՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ՈՐ ԿԱՐԵՒՈՐԱԳՈՅՆ Է
ՄՐՑՈՒՄ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ

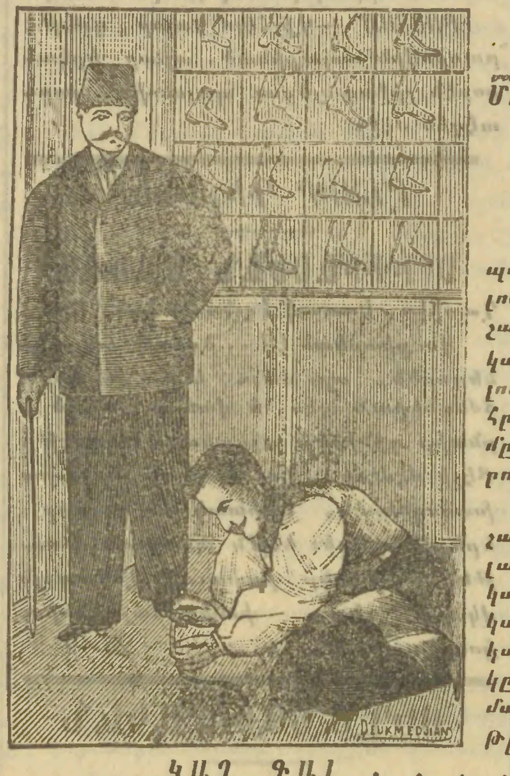

Կօշկակարի հանրածանօթ սոյն Տունն որ պատրաստ է փափկաճաշակներն գոհացնելու՝ դրամական անձկութեան պատճառաւ չափաւորական մասնավճարներով և 100 էն 200 կանխավճարով պատրաստ է վարկեր բանալու ամէն այն պատուաւոր յաճախորդաց որք հրապարակի վրայ կամ ո և է վաճառատան մը տէրն են և կամ միևնոյն տան որոշակալութեան տակ կը գործեն։

Աւելորդ կը համարի ամէն կարգի և ճաշակի կօշիկներու առաւելութեանց վրայ շատ լռդանութիւններ։ Անմրցելի եղանակով կաղ ոտքերն կը հաւասարեցնէ։ Օրօրոցի մանկութեան ծռած ոտքերն մէկ զոյգ արուեստական կօշիկով ապագայ անպատեհութենէ զերծ կը պահէ։ (Նո-ըը)ը մասնաւոր դեղով կը դարմանէ։ Դիմել՝ Սիրքէճի Եալըգըզ Օթէլի կից թիւ 12 Վաճառատունը։ 50—4

ԿԱՂ ԳԱԼ . . . . ԵՒ . . . . ՀԱՒԱՍԱՐ ՈՏՔՈՎ ԵՐԹԱԼ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՍՏՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63, ԻԶՄԻՐ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'առնէ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի նիւթեր. ընտիր ապրանքներու նոր մթերք մ'ունի. ինչպէս ... , ... , ... : Այս ... Ֆլօշ մետաքս ... , ... Ճաքի և ուրիշ ամէն տեսակ ... : գործի և բարձի համար նոր մօտէլներ, թաւշեայ և մետաքսեայ ... են։

Աթլասի և Թաւշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու նոր հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, զանազան գործեր ևն։

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճոխակաւոր կերպով կ'պատրաստուին.

Կ. Պոլսոյ և գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս Նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ. 100—42

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1899 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԳԻՆ 6 ՂՐՈՒՇ
Կեդրոնատեղին է, Եսկի Զապթիէ ճատտէսի, թիւ 61, Նշան Կ. Պէրպէրեանի տպարանը։

ՄՕՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ
ԱՆՀՈՏ, ԱՆԽԱՐԴԱԽ
Ի ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ
ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՄՈՒՇԵԱՆ
Կէօրէ Փ... ... Թ. 5

Որ այս օրերս Նորվեկիայէն բերել տուաւ մեծաքանակ Մօուէ Ձկան իւղ անհոտ [illegible] նէնգ, որպէս զի իր յարգոյ յաճախորդաց [illegible] նուագին տեսակէ [illegible] իւղի պէտքերնին [illegible] նան գոհացնել։ Չափաւոր գին։ Դիւրութիւնք կ'ընծայուին տրուարձաններէն ըլլալիք յանձնարարութեանց. 30—21

ԷՔԻԹԱՊԼ
ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 ... ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՊԷՐԱ, ՓԱՐԻԶ

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	Ֆր. 1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Պահեստներու ամբողջութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս աստիճան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի).	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է Յաւելուած մը 37,657,476.05 Ֆր.ի յաւելուածին պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այս-
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած էն

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և միւս ընկերութեանց բաղդատմամբ ԷՔԻԹԱՊԼի գիները տարիէ և տարի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան.

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Յ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Գալաթա Փանճ-Գարա Աստրիաքի խան թիւ 20—21—22.

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Աւէտ... գիծ ... շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորեան	10500	Ֆլավեան	3500
Արմէնեան	10500	Իպերեան	3500
Քէսթրեան	10500	Բոլիվեան	3000
Լանքասթրեան	9000	Ալճէրեան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Գոլոմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճորճեան	8000	Անատոլեան	2500
Պոստոնեան	8000	Ալզասեան	2500
Ֆլորենթեան	8000	Լէսպեան	2000
Վալէնսեան	3700	Մէլիթա	900
Վալտիվեան	3700	Օրօրա	800
Վենեցեան	3700	Լիսեան	800
Ճամայքան	[illegible]		

«Աթինեըն» շոգ. Նաւ. Հիթհ Լիվրբուլէ հոս հասաւ.

[illegible]

Ա... ... ... համար դի... ...
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆՏԵՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան. Թիւ 1
Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Միջերկրական ծովու ...
շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մեմֆիս	2500
Մէնիս	3500	Նիթոքրիս	2500
Անուպիս	3000	Բերոս	2250
Ապօփ	3000	Օսիրիս	2250
Անթերիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանիէ	2550	Կարնաք	1500
Խեոփս	2750	Կոպտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ղալաթիա խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
Թ4. ... Լիվըրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. $3\frac{1}{2}$. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իդիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն.
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
Խմբագրութեան ուղղուած Նամակ և այլ
[illegible]

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (121)

ԹԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Եթիէն Վահրամի ուշադրութիւնը դարձնել զգլխութեան հրաւիրելու դիտումով,

—Երեկոյթէն ի՞նչ լուր, գոչեց, կ'յուսամ որ լաւ մը զուարճացաք Մատամ Տ'Արթիւրի սրահին մէջ։

—Երեկոյթը շատ լաւ անցաւ, պատասխանեց Վահրամ, կատարեալ ուղղամտութիւն եւ գոհունակութիւն կեղծելով, մինակ եթէ աչքի զարնող թերի մը կար, ան ալ ձեր բացակայութիւնն էր։

—Պառոնուհին եկա՞ծ էր։

—Այո, արդէն երեկոյթին մեծ մասն անոր հետ անցուցինք։

—Ո՜հ այն կինը, ճշմարտապէս հուրի մ'է. աւաղ որ ես չկրցայ վայելել, Պլանշ անշուշտ երեսը ծռեց. պառոնուհիին հետ ժամերմանալը տեսնելով։

—Ով մտիկ կ'ընէ. ամբողջ ժամանակս չէի կրնար իրեն յատկացնել, բայց քիչ մ'ալ ձեր վրայ խօսինք, դո՞ւք ինչ ըրիք տեսնենք։

Եթիէն քիչ մը տատամսելով,

—Առայժմ չէ՛ր կրնար վերջնական պատասխան մը տալ, բայց կ'յուսամ որ քանի մը օր վերջ մեր ձեռքն ըլլայ Կարապետ։

—Զոհսա՞ք զինքը.

—Տեսայ.

—Է, ի՞նչ եղաւ, հետքը կորսնցուցի՞ր։

—Անոր պէս բան մը։

Վահրամ զայրանալով,

—Բայց վճռական պատասխան մը չէք տար. չըսէ՞ք, ի՞նչ ըրիք. ի՞նչ գործ տեսաք. գիտէք որ վերջին ծայր կ'հետաքրքրէ զիս այս խնդիր։

—Կառքով հետեւեցայ իրենց բնակարանին տեղ. երբ Շան գ'էլիզէի պողոտան հասանք, իմ նստած կառքիս փոկին մէկը կտրեցաւ և հազիւ ուրիշ կառք մը նստիլ կ'պատրաստուէի, տեսայ որ Կարապետի կառքը բազմութեան մէջ անյայտացեր է։

—Է, ի՞նչ ըրած եղանք հիմայ, գոչեց Վահրամ սրտնեղութեամբ, պէտ ա'խպար, քանի որ բան մը չէր գար ձեռքէդ, ձգելու էիր որ ես գիտցածս ընէի. հեղ մ'ալ ու՞ր պիտի գտնենք Կարապետը։

— Յուսահատելու բան մը չկայ, ըսաւ Եթիէն, երկու երեք օրէն մեր ձեռքն է ան։

— Պարապ խօ՞սք. ձեռքի որսը փախցուցեր, հիմայ ալ գայլի աւետաբան կ'կարդայ զլխուս։

— Պարապ խօսք չէ ըսածս. իմ վարձած կառքիս կառապանը, Կարապետին կառքին տէրը կ'ճանչնայ եղեր և վարձատրութեան մը փոխարէն խոստացաւ լիակատար տեղեկութիւն բերել ինծի, երիտասարդին ու ընկերներուն մասին։

Եթէ առաջներն ըլլար, Վահրամ գուցէ կլլէր Եթիէնի այս սուտը, սակայն հիմայ որ կասկածն արթնցած էր մտքին մէջ, բնաւ չէր հաւատար սրիկային խօսքին և կ'զգար որ այս առթիւ նոր խաղ մը պիտի նիւթէր գլխուն. սակայն առերես հաւատալ կեղծելով, կասկածները բնաւ չզգացուց խօսակցին և միամիտ ձեւով մը,

— Ե՞րբ կ'յուսաք որ տեղեկութիւն բերէ ձեզ կառապանն, հարցուց։

—Ամէնէն շատ երկու օրէն, պատասխանեց անտարակը կարծելով որ այս սուտն ալ կլլեցուցած էր միամիտ Վահրամին։

—Բայց վստա՞հ էք որ յաջողի։

—Կատարելապէս վստահ, որովհետեւ երկու կառապանները շատ մտերիմ են եղեր իրարու եւ բնականաբար Կարապետի վարձած կառքին տէրը պատճառ մը չունի իր յաճախորդին բնակարանը արհեստակիցէ մը ծածկելու. անգամ մը որ երիտասարդին եւ կամ ընկերներուն բնակարանը սորվինք, անկէց վերջ ամէն բան կ'դիւրանայ։

Եթիէն յատկապէս գաղտնի կը պահէր Կարապետի հետ ունեցած տեսակցութիւնն, որպէս զի անորմէ ըստանալիք պատասխանին համեմատ ուղղութեան մը հետեւէր, սակայն այս հնարքն ի զերեւ ելաւ, որովհետեւ իրենց խօսակցութեան պահուն յանկարծ սենեակին դուռը զարնուեցաւ եւ Կարապետ ներս մտաւ։

Տեսարանն ապշեցուցիչ էր. երեքը մէկէն վայրկեան մը լուռ մնացին, առանց բերան բանալ կարողանալու, Կարապետի աչքերէն կրակ կ'ցայտէր. Վահրամ չկրնալով նախկին ընկերակցին բարկութեան պատճառն հասկնալ։

—Հրամեցէք. Մ. Կարապետ, կակազեց։

—Ի՞նչ գործ ունիս հոս, վա'տ, գոչեց Կարապետ, առանց Վահրամի կարեւորութիւն տալու ուղղակի Եթիէնի վրայ խոյանալով, բաւական չէ՞, որչափ կողոպտեցիր այս ապուշը. հիմա ալ զի՞ս պիտի խեղդես. եւ առանց միջոց տալու հակառակորդին որ ինք զինք պաշտպանէ, մեծաշուրթ ապտակ մը իջեցուց անոր երեսին։

Հարուածն այնչափ արագ եւ այնչափ ծանր էր որ Եթիէն անոր ազդեցութենէն անմիջապէս գետին փռուեցաւ առանց բառ մ'արտասանելու։

—Արդար պատիժ, մըլտաց Վահրամ։

—Այո՛ գոչեց երիտասարդը չկրնալով դեռ բարկութիւնը զսպել. ապտակը քիչ է այս վատին, սատկելու արժանի է սրիկան։

—Իրաւունք ունիք, ըսաւ Վահրամ, դեռ երէկ հասկցայ ի՞նչ ցածոգի ըլլալն։

—Ցաւալի է որ կարևոր գումար մ'ու երկար ժամանակ սպառելէ վերջ միայն հասկցաք նենգամիտ սրիկային արժէքը։

—Ի՞նչ որ ըսէք արդարացի է. հիմա անմիջապէս պիտի վանտեմ զայն քովէս։

—Անամօթը քեզի կավ դրեր կ'խաղցնէր կոր, զիս ալ պիտի ընկճէր խեղդել։

Վահրամ կից մը տալով Եթիէնի,

—Հէօ՛յ, պօռաց, երես չունիս կանգնելու այնպէս չէ՞, ե'լ տեսնամ, շուտ կորսուէ արկից, եւ նկատելով որ Եթիէն դեռ կ'յամառի պառկած մնալ, վրան ծռեցաւ ու ձեռքէն բռնեց որ դուրս վանտէ, բայց որչափ մեծ եղաւ սոսկումն, երբ տեսաւ որ դասալիք ուսանողը կենդանութեան նշան չէր արտայայտեր։

—Բայց Աստուծոյ սիրուն, ի՞նչ եղաւ այս տղուն գոչեց մտահոգութեամբ։

Կարապետ Վահրամի իրարանցումն ու երկիւղը տեսնելով ինքն ալ ծռեցաւ Եթիէնի վրայ եւ սկսաւ զայն արթնցնելու ջանալ։

—Սրդեօք մեռա՞ծ է, կմկմաց Վահրամ սոսկումով։

Կարապետ չպատասխանեց. բարկութեան սաստն անցուցած՝ սարսափահար կ'դողար հիմայ Եթիէնի անկենդան դիակին քով։

—Բժիշկ մը չո՞ւզեր, կրկնեց Աբեթեան։

—Լմնցած է, պատասխանեց Կարապետ յուսահատ, սիրտը չզարկեր։

—Ի՞նչ ընենք ուրեմն, հարցուց Վահրամ շփոթած։

—Ի՞նչ ընենք կըսես։

—Բայց արդեօք ճշմարտապէս մեռա՞ծ է։

Եւ երկուքը մէկէն ծռեցան դիակին վրայ ու սոսկումով տեսան որ սիրտը չէր բաբախեր։

—Ո՜հ Աստուած իմ ի՞նչ դժբախտութիւն կ'յղացաւ Վահրամ, սենեակին մէջ աղբին անդին վազվզելով։

Երկուքին ալ մտահոգութիւնն ու վիշտն աննկարագրելի էր. ի՞նչ ընէին հիմայ. ի՞նչպէս ծածկէին այս ոճրագործութեան հետքը. Վահրամ մանաւանդ իր թեթեւսոլիկ իրարանցումով Կարապետն ալ կ'շուարեցնէր և խելք չէր թողուր խեղճ երիտասարդին գլուխը։

Ցուցման առաջին ազդեցութենէն վերջ,

—Բան մ'էր եղաւ, ըսաւ Կարապետ Վահրամի դառնալով, հիմա մեր երկուքին համար ալ մեծ վտանգ կայ այս գործին մէջ. ուստի ամէնէն խոհեմութիւնը ժամ առաջ փախչիլն է։

—Ի՞նչպէս կ'ըլլայ այդ. ոստիկանութիւնը չ՞պիտի հետապնդէ մեզ։

—Դուն ինքնութիւնդ յայտնող թուղթերդ հետդ առ հեռացիր ասկից շուտ եւ առաջին կառախումբով Պոլիս վերադարձիր, Թացածը ես կ'կարգադրեմ, ըսաւ Կարապետ։ Եւ այն բաները որ Աբեթեանի հետքերը կրնային մատնել. կարելի եղածին չափ խնամով ժողվեց և Վահրամը ճամբու դնելով ինք սենեակին սպասեց։ Քառորդ մը վերջ մէկ երկու փորձ ալ ըրաւ Եթիէնի վրայ եւ տեսնելով որ հակառակորդն իրօք մեռած էր, գրպանները խուզարկեց որպէս զի ինքնութիւնն յայտնող թուղթերն անհետացնէ. բայց նամակէ մը զատ ո և է թուղթ չկար խեղճ երիտասարդին գրպանը։

Կարապետ մեծ յուզումով բացաւ նամակը և երբ ստորագրութիւնն և նամակագիրը կարդաց,

—Աւա՜ղ, բարբարոս տղան սպաննեցի, գոչեց յուսահատութեամբ և նամակը գրպանը դնելով սենեկէն մեկնեցաւ։

Ծամբորդութեան առթն չգնեւաւին Կարապետը պաշտպանող և զայն Աբեթեաններու ներկայացնող գեղագործին տղան էր Եթիէն։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Շար.